

Mendelova univerzita v Brně
Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

**Bezpečnostní a ekonomický vývoj Gruzie od získání
nezávislosti do současnosti**

Bakalářská práce

Autor: Martin Fukala

Vedoucí práce: Ing. Zbyšek Korecki, Ph.D.

Brno 2016

Poděkování

Rád bych tímto způsobem poděkoval vedoucímu mé bakalářské práce panu Ing. Zbyškovi Koreckimu Ph.D., za odbornou pomoc, vstřícný přístup a cenné rady, které mi v průběhu zpracování poskytl.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně a veškeré použité prameny a informace jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů, a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 Autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity o tom, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 20. května 2016

.....
Martin Fukala

Abstrakt

FUKALA, M. Bezpečnostní a ekonomický vývoj Gruzie od získání nezávislosti do současnosti. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita, 2016.

Bakalářská práce analyzuje bezpečnostní a ekonomický vývoj Gruzie v letech 1990 – 2015. Na základě získaných politických a bezpečnostní poznatků práce rozebírá celkový vývoj Gruzie, kdy je prostřednictvím ekonomických indikátorů poukázáno na fakt, že celkový bezpečnostní vývoj koresponduje s vývojem ekonomickým. Bakalářská práce je rozdělena do třech částí. Literární rešerše se zabývá teoretickými přístupy k bezpečnosti a ekonomickému rozvoji. Poté následuje analýza bezpečnosti a ekonomického rozvoje Gruzie ve sledovaném období. A závěrečná část navrhuje popisuje změnu bezpečnostního systému Gruzie v závislosti na integračních procesech do NATO.

Klíčová slova

Gruzie, Rusko, Abcházie, Jižní Osetie, NATO, ozbrojený konflikt, bezpečnostní politika, ekonomický vývoj

Abstract

FUKALA, M. Security and economic development in Georgia since independence to the present. Bachelor thesis. Brno: Mendel University, 2015.

This thesis analyzes the security and economic development of Georgia in years 1990 – 2015. This thesis deals with the development of Georgia with respect to its political and security measures. By means of economic indicators it discusses the correspondence between the overall security development and the economic development. This bachelor thesis is divided into three parts. Firstly, there is a literary research that deals with the theoretical approaches to security and economic development. Secondly, the analysis of security and economic development of Georgia in a given period is presented. The last part discusses the proposed transformation of the security system of Georgia in terms of the process of integration into NATO.

Keywords

Georgia, Russia, Abkhazia, South Ossetia, NATO, armed conflict, security policy, economic development

Obsah

ÚVOD A CÍL PRÁCE.....	11
Úvod.....	11
Cíl práce.....	13
METODOLOGIE PRÁCE	14
1. LITERÁRNÍ ŘEŠERŠE	15
1.1 Princip bezpečnosti v mezinárodních vztazích.....	15
1.1.1 Stát a bezpečnost.....	15
1.2 Teoretické přístupy k bezpečnosti	17
1.2.1 Liberálně – idealistický přístup.....	17
1.2.2 Realismus.....	18
1.2.3 Konstruktivismus	19
1.2.4 Kritická teorie	19
1.2.5 Radikální teorie.....	20
1.3 Teorie regionálních bezpečnostních komplexů	20
1.3.1 Sekuritizace.....	21
1.4 Teorie regionálního rozvoje.....	23
1.5 Hlavní ekonomické teorie	23
1.5.1 Neoklasická ekonomie.....	23
1.5.2 Keynesiánská ekonomie	24
1.5.3 Neomarxistická ekonomie	25
1.5.4 Institucionální ekonomie.....	26
1.6 Ekonomické ukazatele rozvoje	27
1.6.1 HDP v tržních cenách	27

1.6.2 Inflace	27
1.6.3 Nezaměstnanost	28
1.6.4 Export a import	28
1.6.5 Giniho koeficient	28
2. ANALYTICKÁ ČÁST	29
2.1 Geografické členění	29
2.1.1 Ekonomická struktura země.....	30
2.2 Demografická charakteristika země.....	30
2.3 Bezpečnostní a ekonomický vývoj Gruzie v letech 1990 – 2007	33
2.3.1 Politický vývoj v letech 1991 – 2007	33
2.3.2 Bezpečnostní vývoj v letech 1991 – 2007	37
2.3.3 Ekonomický vývoj v letech 1991 -2007	41
2.4 Bezpečnostní a ekonomický vývoj Gruzie v letech 2008 -2009	46
2.4.1 Politický vývoj v letech 2008-2009	46
2.4.2 Bezpečnostní vývoj v letech 2008 -2009	47
2.4.3. Ekonomický vývoj v letech 2008 – 2009	49
2.5 Bezpečnostní a ekonomický vývoj Gruzie v letech 2010 -2015	53
2.5.1 Politický vývoj v letech 2010-2015	53
2.5.2 Bezpečnostní vývoj v letech 2010 -2015	55
2.5.3 Ekonomický vývoj v letech 2010 – 2015	56
3. NÁVRHOVÁ ČÁST	61
ZÁVĚR	64
Seznam použitých zdrojů.....	66

Seznam grafů

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel Gruzie v letech 1991 - 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016)	30
Graf 2 - Míra růstu obyvatel v letech 1991 – 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016).....	31
Graf 3 – Vývoj HDP v Gruzii v letech 1991 – 2007 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016).....	42
Graf 4 – Míra růstu HDP v Gruzii v letech 1991 – 2007 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016)	43
Graf 5 – Míra inflace v Gruzii v letech 1991 – 2007 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016).....	44
Graf 6 – Míra exportu a importu na HDP v Gruzii v letech 1991 – 2007 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016).....	45
Graf 7 - Míra Giniho indexu v Gruzii v letech 1991 – 2007 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016)	46
Graf 8 - Vývoj HDP v Gruzii v letech 2008 – 2009 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016).....	50
Graf 9 – Míra růstu HDP v Gruzii v letech 2008 – 2009 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016)	50
Graf 10 – Míra inflace v Gruzii v letech 2008 – 2009 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016).....	51
Graf 11 - Míra exportu a importu na HDP v Gruzii v letech 2008 – 2009 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016).....	52
Graf 12 - Míra Giniho indexu v Gruzii v letech 2008 – 2009 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016)	53
Graf 13 - Vývoj HDP v Gruzii v letech 2010 – 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016)	57
Graf 14 – Míra růstu HDP v Gruzii v letech 2010 – 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016)	57
Graf 15 - Míra inflace v Gruzii v letech 2010 – 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016).....	58

Graf 16 - Míra exportu a importu na HDP v Gruzii v letech 2010 – 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)..... 59

Graf 17 Míra Giniho indexu v Gruzii v letech 2010 – 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016) 60

Seznam tabulek

Tabulka 1- Počet obyvatel podle regionu v roce 2002 a 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://geohive.com , 2016)	33
Tabulka 2 – Počet mrtvých v Gruzii dle konfliktů v období let 1989-2007 (Vlastní zpracování na základě dat z kapitoly 2.3.2	37
Tabulka 3 – Míra nezaměstnanosti v Gruzii v letech 1991 -2007 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016).....	44
Tabulka 4 – Míra nezaměstnanosti v Gruzii v letech 2008 -2009 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016).....	52
Tabulka 5 – Míra nezaměstnanosti v Gruzii v letech 2010 -2015 (Vlastní zpracování na základě dat z Http://Databank.worldbank.org , 2016).....	59

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Grafické znázornění Giniho koeficientu pomocí Lorenzovy křivky (Převzato z https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=51910	28
--	----

ÚVOD A CÍL PRÁCE

Úvod

Nezávislost a úplná samostatnost Gruzie je vnímána samotným státem v dnešní době jako východisko od vymanění se od celkové sféry vlivu Ruska na jejím fungování, zejména pak v otázce mezinárodní bezpečnosti. Až do počátku 20. století, docházelo v Gruzii k podmaňování moci a k rusifikaci jak jazykové, tak politické i kulturní. Vše vyvrcholilo asimilací gruzínských etnik a vzestupu tamního nacionalismu, který vyústil až v ozbrojený konflikt na počátku 20. století.

Krátce před vznikem a nástupem vlády SSSR existovala v roce 1918 tzv. Zakavkazská demokratická federativní republika. Jenž bylo společenství 3 zemí, a to Arménie, Ázerbájdžánu a Gruzie, které se úspěšně odtrhly od Ruska, a nebyly již nadále její součástí. Zmiňovaný republikový svaz existoval pouze necelé tři měsíce a po sledu dalších politických událostí vytvořila tehdejší Gruzie svou Gruzínskou demokratickou republiku, která v době Ruské občanské války měla svou vlastní svrchovanost a dokonce i byla mezinárodně uznána některými státy. Klíčovým zlomem se stal rok 1920, kdy došlo k podepsání mírové smlouvy o nezávislost Gruzie s tehdejší Ruskou sovětskou federativní socialistickou republikou, kterou sice bolševické vedení uznalo, ale s požadavkem, že bude bolševické uskupení také v Gruzii a bude zastavena veškerá pomoc tzv. bělogvardějcům, bojujícím proti Rudé armádě. Smlouva byla nakonec porušena a následná invaze sovětské armády zapříčinila rozpad republiky, nastolení komunistické režimu a nadvládu SSSR až do roku 1991.

S procesem rozpadu SSSR a vyhlášením Gruzínské SSR, kdy její současné postavení bylo vnímáno jako okupace z ruské strany, došlo i k následnému odstranění komunismu v zemi a 14. dubna 1991 i k vyhlášení nezávislosti. Vláda tehdejšího prezidenta SSSR Michaila Sergejeviče Gorbačova však daný status Gruzie nechtěla připustit a s pomocí armádních sovětských příslušníků docházelo v letech 1991 – 1992 k etnickým nepokojům, které dále vyústily v konflikty mezi tamní Gruzínce a Osety, jejichž vzájemné nerespektování se, vedlo k ozbrojeným střetům a k následné občanské válce.

Vnitřní boje o moc probíhaly až do roku 2003, kdy následně došlo k Růžové revoluci, která byla mířena na tehdejší gruzínskou vládu a prezidenta Gruzie Eduarda Ševardnadzeho za jeho neschopnost vyřešit ekonomické a politické problémy, které zemi po dlouhou dobu let sužovaly. Po jeho následné rezignaci byl na úřad prezidenta zvolen Michail Saakašvili, který musel řešit nespočet etnických konfliktů v zemi, které v roce 2007 přerostly v demonstrace v hlavním městě Tbilisi. Obyvatelstvo Gruzie nebylo zejména spokojeno s poklesem životní úrovně a zvýšením míry korupce, která byla v posledních letech velice diskutovatelným tématem. I když Saakašvili z postu prezidenta odstoupil, byl v následném volebním období v lednu 2008 znovuzvolen prezidentem Gruzie, kde svou činnost zastával až do roku 2013. Po 7 měsících jeho mandátu došlo v srpnu 2008 k vyhrocení situace mezi ruským a gruzínským obyvatelstvem v separatistickém regionu Jižní Osetie, který vyústil v následnou válku a eskaloval až k mezinárodnímu uznání dvou separatistických území Abcházie a Jižní Osetie, které Gruzie po rozpadu SSSR považovala sice za svůj územní celek, ale po celé období od roku 1991 nepatřily pod gruzínskou státní samosprávu. Po ukončení konfliktů dochází v posledních letech v Gruzii k ekonomickým reformám a také k prohlubování integrační procesů do NATO a orientaci na prozápadní politiku.

Cíl práce

Cílem bakalářské práce je návrh změny zahraniční politiky a procesu vstupu do NATO na základě analýzy bezpečnostní úrovně a ekonomického vývoje Gruzie a její následná komparace ve třech zvolených obdobích.

Období v letech 1991 – 2007, kdy s procesem vyhlášení nezávislosti Gruzie docházelo k etnickým nepokojům v celé zemi, které následně vyústily v občanskou válku a masivní emigraci gruzínské obyvatelstva do zahraničí. Po ukončení konfliktu nedošlo v zemi k uklidnění situace, jenž se promítlo na celkové destabilizaci země.

Období v letech 2008 - 2009, kdy došlo k vyhrocení situace v separatistických regionech Abcházie a Jižní Osetie mezi gruzínským a ruským obyvatelstvem, jenž následně eskaloval v ozbrojený konflikt, který měl za následek mezinárodní uznání nezávislosti Abcházie a Jižní Osetie ruskou vládou.

Období v letech 2010 – 2015, kdy dochází k mírovému a dlouhodobému urovnání ekonomické a bezpečnostní situace v Gruzii prostřednictvím integračních procesů do NATO a orientací zahraniční bezpečnostní politiky na prozápadní.

METODOLOGIE PRÁCE

Při zpracování bakalářské práce byla použita forma literární rešerše, která se zakládá na vyhledávání relevantních zdrojů a její následné shromáždění, rozčlenění a vyhodnocení spolehlivosti daných informací. Data byla převážně získána prostřednictvím internetových zdrojů a odborných publikací. Další informace byly získávány především z mezinárodních webových stránek obsahující výroční zprávy v podobě detailních databází, které se zabývají sledovanými indikátory, kterými je analytická část bakalářská práce popsána.

Zpracovaná bakalářská práce se skládá ze tří částí teoretické, analytické a návrhové.

Teoretická část je napsána v podobě základních pojmů popisující souvislosti prostřednictvím mezinárodně uznávaných teorií určující problematiku daného tématu, kterými jsou bezpečnostní teorie, teorie regionálního rozvoje a teorie regionálních bezpečnostních systémů dále pak ekonomické ukazatele rozvoje jako jsou HDP, nezaměstnanost, inflace, míra exportu a importu či Giniho index, které poslouží k popsání a porozumění textu v analytické části.

Analytická část analyzuje ekonomickou a bezpečnostní charakteristiku Gruzie ve třech zvolených obdobích uvedených v cílech práce dle zkoumaných indikátorů a její následná komparace, která by měla jednotlivá období od sebe odlišit a na základě událostí, které zde proběhly i popsat, proč tomu tak je.

Návrhová část je popsána v rámci následujícího ekonomického a politického vývoje Gruzie a postavení státu v rámci bezpečnostního uspořádání, který se mění v závislosti na aktivním zapojování v mírových operacích NATO, jejichž součástí by se Gruzie mohla v blízké budoucnosti stát.

1. LITERÁRNÍ ŘEŠERŠE

Vymezení základních bezpečnostních a ekonomických teorií je důležitým bodem pro dostatečné porozumění stěžejních souvislostí navazujících na analytickou část bakalářské práce.

1.1 Princip bezpečnosti v mezinárodních vztazích

Koncept bezpečnosti má mnoho vyjádření a autoři jej charakterizují z rozdílných úhlů pohledů. Buzan a Hansen (2009) charakterizují mezinárodní bezpečnost jako neexistenci hrozeb uvnitř státu a celkovou absenci jakéhokoliv násilí. Bezpečnost by měla mít formu zajištění ochrany funkčních složek územních subjektů, které nejsou vystaveny žádným přímým ohrožením nebo dochází k jejich celkové eliminaci v závislosti na použití konkrétních bezpečnostních orgánů, kterými stát disponuje.

1.1.1 Stát a bezpečnost

Stát lze označit jako území definované hranicemi a zároveň splňující základní ucelenou formu lidské společnosti charakterizovanou určitým politickým řízením. Každý stát má své specifické znaky, kterými se pak odlišuje od jiných politických organizací. Tyto znaky jsou označovány jako základní charakteristiky státu, díky kterým může stát fungovat. Řadíme zde vymezené území daného státu, skládající se ze tří složek, kterými jsou zemský povrch, vzdušný prostor a geografické faktory. Patří zde také stálí obyvatelé státu žijící na určitém území definované hranicemi spadající pod orgán státní moci, dále pak státní svrchovanost zaručující pravomoc vykonávat veškeré funkce na území vlastního státu bez možnosti zásahu okolních mocností. Dalším kritériem je právní subjektivita a dále pak státní aparát, který zajišťuje řízení státu prostřednictvím příslušných orgánů, kterými jsou moc zákonodárná, výkonná a soudní s odvoláním na určitou legitimizaci. Posledním státním subjektem je ozbrojená moc, pod kterou spadají všechny vojenské a policejní složky (Tóth, 2015).

Mezi základní funkce státu patří zejména bezpečnost, která má vytečené tři nejdůležitější cíle, které se v rámci neustálého plnění stávají prevencí ochrany. Dané cíle se klasifikují dle:

- Celková eliminace současných a budoucích hrozeb, které jsou jak vojenského tak i nevojenského charakteru.
- Zabezpečení vnitřního pořádku a pospolitosti, která se stává konzistentnější, čím evidentnější je společný charakter přijímaných rozhodnutí.
- Ochrana základních lidských práv a zajištění bezpečnosti obyvatelstva v rámci možných konfliktů a také útoků směřovaných na občany bez možnosti ochrany.

Bezpečnost lze rozlišit i na základě souhry objektivních a subjektivních faktorů, které danou oblast bezpečnosti více specifikují.

K objektivním faktorům zde řadíme geografickou polohou státu. Čím blíže je daná hrozba, tím menší počet řešení můžeme navrhnout na poskytnutí ochrany státu kvůli krátkého časového intervalu, který limituje řešení bezpečnostní situace. Naopak když je hrozba vzdálenější, existuje více východisek řešení situace, kterou můžeme snadněji ovlivnit či zcela ji eliminovat. Jako další faktor se uvádí dějiny státu, které jsou velice stěžejním bodem. Významnou roli zastávají zejména bezpečnostní hrozby mezi okolními státy, mezi kterými probíhá určité napětí politického, etnického ale i ekonomického charakteru. Zásadním problémem je také bezpečnostní sféra vlivu v minulosti, kdy si konkrétní státy nárokovaly území jak okolních států v rámci regionu tak i vzdálených států prostřednictvím kolonialismu a doposud nebyly politicky vyřešeny právní náležitosti, které i nadále způsobují politické neshody, které mohou vyústit v riziko mezi jednotlivé aktéry.

K subjektivním faktorům bezpečnosti patří silný vliv politiky, který zásadně ovlivňuje bezpečnostní celek v rámci daného politického uspořádání a vzájemně odlišné ideologie, které mohou ovlivnit celkový úsudek aktérů směrem k hrozbě. Naproti tomu při recipročních politických shodách dochází v bezpečnostní oblasti k implementaci společných zájmů. Lze říci, že koncept bezpečnosti se opírá především na souhrnu strategických opatření, která stát přijímá v důsledku zabezpečení celkové ochrany území. Tato ustanovení a jejich uplatňování tvoří bezpečnostní politiku dané země (Eichler, 2006, s. 8-9).

1.2 Teoretické přístupy k bezpečnosti

Přístupy mezinárodních bezpečnostních teorií slouží k dokonalému nastínění a pochopení bezpečnostní problematiky z různých úhlů pohledů i v rámci toho, že nejsou univerzálně akceptovatelné a jsou spíše paradigmatem dlouholetého zkoumání konkrétních příkladů z minulosti. Nejvýznamnějšími teoriemi jsou liberálně-idealistický přístup, realismus, konstruktivismus, kritická teorie a radikální teorie, ze kterých vychází marxismus a neomarxismus. Všechny tyto teoretické přístupy mají jak své pozitiva tak i negativa a všechny navzájem samy sebe vylučují. Existují zde ale dvě zákonitosti, které potvrzují opak. Jsou jimi sled historických pospolitostí vycházející z minulostí a časový charakter označující důležitost bezpečnostní hrozby (Eichler, 2006, s. 10).

1.2.1 Liberálně – idealistický přístup

Přístup poukazuje na mezinárodní bezpečnostní vztahy jako na výsledek vzájemné spolupráce mezi státy, kdy vzájemný kooperační proces je upřednostňován namísto konfliktů a válek. Zmíněná teorie se rozděluje do dvou základních metod, kterými jsou:

Kolektivní bezpečnost - poukazuje na skutečnost, že zástupci jednotlivých kooperačních uskupení se vyvarují aplikování jakéhokoliv násilí ve vzájemných vztazích a zavazují se k obraně poškozeného aktéra, který byl napaden externím činitelem. K tomuto stanovisku ale existují tři jisté předpoklady, kterými jsou:

- Válce lze do budoucna předcházet restrikcí vojenských sil.
- Agresi je možné zastavit.
- Agresor ví, že byl potrestán.

Kontrola zbrojení - je druhou metodou přístupu, která je charakteristická zejména tím, že čím menší počet zbraní stát vlastní, tím více dochází k posílení bezpečnostních složek státu.

Úskalím liberálně-idealistické směru je forma vládnutí a bezpečnostní charakter země. Důležitým poznatkem je skutečnost, zdali se jedná o demokratický nebo

nedemokratický stát či zdali se jedná o diktátorský režim, kde je riziko ohrožení spolupráce o dost větší (Mingst, 1998 cit. podle Eichler, 2006, s. 10-11).

Dalším významným bodem zmíněného bezpečnostního přístupu je teze demokratického míru, kde v publikaci autorů Delahunty a Yoo (2010) je uvedeno, že demokracie je nekonfliktní a mírové uspořádání politické charakteru, které se děním uvnitř státu odráží do mezistátního systému a zároveň místo války nebo konfliktu se volí kompromis jako východisko společného řešení.

1.2.2 Realismus

Ve srovnání s liberálně-idealistickým přístupem nekoresponduje s mezinárodním společenstvím a primárně se orientuje na sílu jednotlivého státu, který definují jako jediný referenční objekt, ale i zdroj hrozeb. Pro tuto teorii jsou charakteristické rysy, kterými jsou politická suverenita, udržení územní celistvosti, naplňování národních zájmů uvnitř státu a přežití, který je projevem lidského sklonu k podmaňování moci. Jelikož mezinárodní bezpečnost v tomto ohledu je silně spjata se soupeřením o moc a bezpečnost, stávají se nevyhnutelným znakem konflikty nebo i války (Walt, 1998 cit. podle Eichler, 2006, s. 12). Mír v tomto pojetí může existovat, jen pokud dojde k tzv. rovnováze sil, které se skládají z:

- Vznik bezpečnostních aliancí, které podporují ideu eliminaci hrozeb a rizik mimo hranice státu.
- Řešení problémových situací prostřednictvím diplomatických jednání, které mají za následek uklidnění politických konfrontací.
- Urovnání sporů uvnitř státu prostřednictvím zákonných orgánů.
- Politika tzv. „rozděl a panuj“, která konstatuje, že nejednotné skupině lidí se vládne snáze, než skupině tvořící ucelenou jednotku s vlastními politickými zájmy
- Válka je klíčovým řešením pro zajištění či znovuoobnovení rovnováhy a následná kompenzace v podobě území vítězům války.

Předpoklad realistického přístupu je fakt, zdali aktér, kterým je stát, bude při snaze o zajištění své bezpečnosti činit bezkonfliktní a predikční rozhodnutí prostřednictvím mírových politických jednání a v rámci korektnosti bude zachována celková svrchovanost státu, která je považována za jednu z nejzásadnějších forem zajištění bezpečnosti (Cooper, 2005 cit. podle Eichler, 2006, s. 12-13).

1.2.3 Konstruktivismus

Na rozdíl od předešlých dvou teoretických přístupů konstruktivismus nepředpokládá jak pevné tak ani neměnné přirozené struktury chování státu, který je řízen dle určitého mechanismu. Zde jsou mezinárodně bezpečnostní vztahy závislé především na danou interpretaci aktérů a jsou sociálně konstruovány. Celkové význam konstruktivistického směru se zakládá na dvou důležitých bodech, kterými jsou:

- **Struktury**, jenž zastávají možnost zmírnění politického a bezpečnostní napětí jak mimo tak uvnitř státu a zároveň podpora ideji o vytvoření vzájemného prostoru neagresivního chování.
- **Činitelé bezpečnostní politiky**, zpravidla státy, kteří jsou tvůrčí podstatou celkové kontroly struktur a prostředkem jednání, tvořící cestu plynoucí k vzájemnému soupeření a ke sklonům o získání převahy (Eichler, 2006, s. 14).

1.2.4 Kritická teorie

Bezpečnostní přístup popisuje stávající uspořádání státu za plné nerovnosti a zejména nespravedlnosti přesahující do globálních rozměrů. Kromě otázky co je bezpečnost a z čeho se skládá, řeší rovněž otázku, který aktér má zajištěnou bezpečnost a před kým. S tím i související otázka či bezpečnost považujeme za stěžejní. Kritická teorie pak také rozděluje struktury na vnější, které jsou charakteristické stabilitou, uznávaným řádem a bezpečím. Vnitřní struktury jsou pak protipólem korespondující neuspořádaností bezpečnosti s výskytem hrozeb a rizik (Devetak, 1996 cit. podle Eichler, 2006, s.14-15).

1.2.5 Radikální teorie

Typickými směry radikálního bezpečnostní přístupu je marxismus následovaný neomarxismem. Struktura mezinárodních bezpečnostních vztahů je determinován na základě historických souvislostí, které se opírají o sociální a ekonomické fakta. Důležitou roli zde hrají především hrozby vojenského a nevojenského charakteru, které představují pro stát z hlediska bezpečnosti diskutovatelné téma. Stěžejním uplatňovaným přístupem je rovněž tzv. teorie strukturální moc, která se skládá a vyzdvihuje hodnoty, jako jsou: znalost, výroba, finance a bezpečnost (Eichler, 2006, s. 15)

1.3 Teorie regionálních bezpečnostních komplexů

Teorie zabývající se postavením regionálních bezpečnostních systémů spadající pod představitele Ole Waever a Barry Buzan patřící do tzv. Kodaňské školy, přinesla rozšířený pohled na koncept bezpečnosti v jiných odvětvích, než jsou vojenské a politické sektory, ale i postavení státu, který ztrácí významné postavení ve prospěch sociálních skupin. K procesu rozšiřování bezpečnosti dochází v odvětvích, kterými jsou:

- **Bezpečnost koho, čeho** – vymezuje, kdo může být aktérem referenčního objektu a komu bezpečnost náleží.
- **Bezpečnost kde a jak** – podotýká, v jakých oblastech či dimenzích se nachází bezpečnostní problémy a jaký mají charakter.
- **Bezpečnost vůči čemu** – co je obsahem a rozsah intenzity řešení, který musí být vynaložen, abychom hrozby považovali za hrozby bezpečnostní (Juříček a Rožňák, 2014, s. 93-98)

Bezpečnost je zde především otázkou vztahů nových referenčních objektů, kterými jsou jednotlivci a společnost, kde vzájemné procesy mezi jednotlivými aktéry mohou být motivovány prostřednictvím aktuálních bezpečnostních hrozeb. Mezi nové zdroje ohrožení se zde řadí ekonomické, ekologické, sociální a kulturní faktory, které zde zastávají novou roli nebezpečí, které jsou zřetelné zejména u států s blízkou

geografickou vzdáleností, kde regionální disparity mohou znamenat větší míru rizika. (Buzan a Waever, 2003, str. 25-34).

Buzan a Waever (2003, str. 44) zkoumali také otázku bezpečnosti v rámci regionálních komplexů, kde komplex definovali jako *soubor jednotek, kde hlavní procesy sekuritizace a desekuritizace jsou tak propojené, že zkoumané problémy bezpečnosti se týkají každého z nich*.

Vytvoření regionálních bezpečnostních komplexů byla založeno na charakteru mezinárodního systému a jejich důsledcích související se zeměpisnou blízkostí, kde právě blízkost, která může generovat bezpečnostní interakce mezi sousedními jednotkami. Je tedy zřejmé, že takový regionální bezpečnostní komplex nemá schopnost se odizolovat ostatních oblastí či hegemonů. Spojovacím prvek mezi dynamikou regionu a globální úrovní je pak proces, kdy vnější síly vyvíjí bezpečnostní vztahy a závazky státu nebo států, v rámci komplexu (Buzan a Waever, 2003, str. 84).

K silným stránkám Kodaňské školy patří proces přeměny tradiční konceptu bezpečnosti slabého státu k silně prosperující společnosti na mezinárodní úrovni. V otázce bezpečnosti pak dochází ke změnám vztahu ozbrojených sil a společnosti, kde prostřednictvím jednotlivých úkonů dochází k celkové pacifikaci.

Protipólem se zde naopak jeví širší záběr agendy, kdy bezpečnost neovlivňuje nejen vojensko-politická dimenze, ale rozlehlejší systém ekonomických, ekologických, vědeckotechnických, sociálních a kulturních souvislostí. Na úroveň bezpečnosti mají v rámci vzájemných vztahů vliv i historické a geografické faktory. Pojetí bezpečnosti se pak odvrací od objektivních hodnot k subjektivním, které přímo závisí na sociálním prostředí, které koresponduje se současným vnímáním hrozeb a její následnou interpretací. (Juříček a Rožňák, 2014, s. 108).

1.3.1 Sekuritizace

Teorie vycházející z Buzanova realismu a Waevrova konstruktivismu, kde myšlená konceptualizace bezpečnosti pochází z výše zmiňovaných teorií prostřednictvím sociálních konstrukcí hrozeb a charakterem aktéra, který zde reprezentuje jistý druh referenčního objektu jako je stát či vláda, ale i různé nátlakové skupiny lidí. V procesu sekuritizace pak dochází k jistým změnám, jako je posun

konkrétního tématu z politické do bezpečnostní dimenze. V rámci řešeného tématu, které ztrácí na své významnosti v bezpečnostní politice a ztráta zájmu sekuritizujícího aktéra, který se domnívá, že sledovaný referenční objekt již nevykazuje známky hrozeb, dochází k procesu desekuritizace (Waisová, 2004, s. 77-78).

Podle Buzana (2003, s. 107) je politická bezpečnost nedílnou součástí sekuritizace, která je zaměřená především na systém tamní vlády s její politickou soudržností a úrovní legitimacy. Mezi hlavních pět odvětví zde řadí:

- **Ekonomická bezpečnost** – která se týká schopností efektivně alokovat zdroje a poskytnout jim přístup na trh takovým způsobem, že následný ekonomický růst je dostačující pro podporu hospodářských činností státu.
- **Environmentální bezpečnost** – předpokladem je šetrné využívání výhod ekosystému, ale zároveň i ochrana a praktiky podporující trvale udržitelný rozvoj, který zajišťuje bezpečnost životního prostředí.
- **Politická bezpečnost** – má podobu různých politických ideologií, podporující legitimitu, bezpečnost a ochranu státu. Některé politické směry je však důležité rozlišit, jelikož mohou mít podobu úmyslných hrozeb a rizik ohrožující svrchovanost státu, jenž vznikají strukturálně od vlivu cizích mocností.
- **Společenská bezpečnost** – má za úkol zajistit fungování tamní společnosti s ohledem na ochranu tradic, zvyků, obyčejů a náboženského vyznání, které jsou pro daný stát charakteristické. Důležitým faktorem je také schopnost společnosti zachovat podstatu a charakter kultury během časové změny a transformace, které ve státě proběhly.
- **Vojenská bezpečnost** - stanovení jednoznačné definice vojenské bezpečnosti je velmi problematické vzhledem k tomu, že každý stát ji může chápat naprosto odlišně. Záleží na mnoha faktorech, jako jsou zájmy, bezpečnostní strategie či bezpečnostní politika dané země. Obecně je možné říci, že zvýšení bezpečnosti státu je možné prostřednictvím snížení produkce a výroby zbraní, což by vedlo k bezpečnější situaci nejen v dané zemi (Buzan, 2003, s. 107-108).

1.4 Teorie regionálního rozvoje

Velice stěžejní teoretický koncept sloužící pro pochopení rozdílných regionálních teorií, které dlouholetým vývojovým trendem zaznamenaly mnoho názorů a významů rozvoje regionů, které se nyní dělí do dvou částí. Buď dochází ke snižování, nebo ke zvyšování rozdílů v zejména rámci sledovaných ukazatelů rozvoje, které se tímto způsobem dělí na konvergenční teorie, které předpokládají samostatné vyrovnání rozdílů mezi regiony bez zásahu vyšších státních orgánů. Dále pak divergenční teorie, které jsou přesným antonymem v podobě zvětšování rozdílů prostřednictvím odlišných vývojových procesů. S vývojem regionů se postupně začal propagovat regionální rozvoj i jako vědní obor využívající poznatky z řady ekonomických a sociálních disciplín a došlo i k výraznějšímu ustanovení vztahu regionální politiky s regionálním rozvojem (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 13).

1.5 Hlavní ekonomické teorie

Ekonomické teorie popisují jednotlivé přístupy a směr hospodářského rozvoje podle stěžejních ekonomických odvětví, na kterých dokáže region profitovat a jakým způsobem by se měl do budoucna rozvíjet, aby nedošlo v jednotlivých sektorech k celkovému úpadku (Sojka, 2010).

1.5.1 Neoklasická ekonomie

Neoklasická ekonomie je přístup, který se řadí k mikroekonomickým teoriím zkoumající chování jednotlivých tržních subjektů v rámci změn poptávky, kterými jsou na trhu spotřebitelé a firmy. Velmi důležitým rysem se zde jeví racionalitu aktérů, kteří zajišťují předpoklady dokonalé soutěže, a při správném použití výrobních faktorů bude na trhu dosaženo rovnováhy. Největším přínosem ekonomického směru bylo zavedení mezního užitku, se kterým došlo k významnému hospodářskému rozvoji, kdy jednotlivý tržní subjekt začíná na konkrétním výrobním procesu profitovat. Teorie je velmi kritizovaná z důvodu její nereálnosti, poněvadž se vyskytuje mnoho dalších faktorů, které zde nejsou zahrnuty a ovlivňují situaci v této tržní ekonomice (Sojka, 1991 cit. podle Blažek a Uhlíř, 2011, s. 41-44).

K neoklasickým teoriím řadíme:

- **Dvousektorový model** konstatuje, že možnost existence více druhů odvětví v ekonomice regionu, má za následek vzájemnou kooperaci v rámci obchodu mezi jednotlivými regiony (Blaže a Uhlíř, 2002, s 65-67).
- **Růstové účetnictví** popisuje, že rozdíl růstu jednotlivých regionů není způsoben jen odlišností konvenčních výrobních prvků, ale technologiemi a celkovým počtem lidí podílející se na změně produktivity práce (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 68-69).
- **Nová ekonomická geografie** je směr uplatňující monopolistické ideje, a konstatuje, že vlivem ekonomickým externalit dochází k následné aglomeraci daného regionu. Dalšími faktory jsou historický a technologický vývoj spolu s hospodářským růstem, které zapřičiňují rozvoj vzrůstajících ekonomických odvětví a následný rozvoj regionu (Krugman, 1991, s. 483-487).
- **Nová teorie růstu** plynoucí z přístupu nové ekonomické geografie, která se řadí mezi konvergenční teorie, která důsledkem hospodářského vývoje dochází k redukci rozdílů mezi regiony. Důležitou roli zde hraje postavení jednotlivce, který je brán za jeden z faktorů rozvoje regionu (Krugman, 1998, s. 7-9).

1.5.2 Keynesiánská ekonomie

Keynesiánský teoretický přístup je pravým opakem neoklasické ekonomie, který konstatuje, že makroekonomické ukazatele jsou nejzásadnějšími prvky regionálního rozvoje. Mezi typické prvky se zde řadí agregátní poptávka, která do směnného trhu zařazuje kromě mikroekonomických subjektů také stát a zahraniční subjekty. Dalším činitele je stát, který prostřednictvím řízených zásahu do ekonomických struktur zajišťuje stabilizaci trhu a dokonalou rovnováhu na straně nabídky i poptávky. Keynesiánský přístup je reálný pouze v krátkodobém horizontu, neboť v dlouhodobém vykazuje hodnoty neudržitelnosti jako je zadluženost či hospodářské problémy (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 44-47).

Ke keynesiánským teoriím popisující zkoumané téma řadíme:

- **Sektorová teorie růstu** vychází z hypotézy, že ekonomické činnosti regionu se dělí do tří odvětvích, kterými jsou primární, sekundární a terciární sektor. Jednotlivé části charakterizují proces ekonomické báze začínajícím od prvovýroby přes průmysl až po služby (Krejčí, 2010, s. 48).
- **Teorie exportní základny** konstatuje, že rozvoj významných exportních komodit silně stimuluje hospodářský rozvoj a ostatní neprofitující odvětví v rámci zahraničního obchodu jsou předmětem zabezpečující jejich vývozní činnost. (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 78-81).
- **Teorie růstových pólů** popisují koncept hospodářského růstu na základě tvrzení, že k expanzi nedochází ve všech místech najednou, nýbrž je to otázka vzájemné propojenosti jednotlivých bodů v regionech, které se prostřednictvím spojovaných informačních kanálů stávají celkem a zajišťující sledovaný rozvoj (Perroux, 1968 cit. podle Higgins 1983, s. 3-4).
- **Teorie kritického úsilí** je přístupem, který tvrdí, že ekonomický růst by měl v určitý okamžik vyvolat impuls rozvoje, jehož síla by měla překročit minimální hranici růstu prostřednictvím investic, které budou mít za následek rozvoj příjmů obyvatelstva v postižených oblastech regionu (Liebenstein, 1977).

1.5.3 Neomarxistická ekonomie

Primárním základem myšlení neomarxistů je proces reformy stávajících ekonomických institucí a struktur, kde podstata netkví v řešení hospodářských otázek izolovaně, ale v rámci celého společenství. Mimo jiné se marxistické teorie zabývají materialismem, mikroekonomickými otázkami, jako je chování spotřebitelů a firem, ale i historickým vývojem zkoumaných regionů, který má stěžejní vliv na postavení hospodářského a společenského postavení v současnosti. Právě vztahy ve společnosti jsou dle neomarxistů hlavním problémem pramenícím z kapitalistického rozhodování (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 47-49).

K neomarxistickým teoriím se řadí:

- **Houpačková teorie nerovnoměrného rozvoje** konstatuje, že dominantní postavení hraje kapitál, jenž má tendenci záměrného přesunu do regionů

disponující největším ziskem, kde z hlediska regionálního rozvoje zaznamenává ekonomický růst. Zmíněný trend má za následek neustálý přesun kapitálu do dalších oblastí způsobený zvýšením nákladů (Hirschman, 1961).

- **Teorie výrobních cyklů**, je přístup, který zdůrazňuje postavení regionu v rámci výroby určitého produktu v závislosti na jeho výrobních fázích. S odstupem času se předpokládá, že proces produkce se bude přesouvat do regionů, kde existuje výhodnější prostředí pro výrobu zejména ve formě nižších nákladů. (Vernon, 1976 cit. podle Ayal, 1981).
- **Regulační teorie** popisuje koncept, kdy v ekonomickém, politickém a společenském rozvoji dochází někdy ke krizovým situacím, které se ale prostřednictvím vybraných procesů eliminují. Mezi mechanismy regulační teorie způsobujících hospodářské výkyvy patří celkové postavení a role státu, monetární politika, mzdy a chování konkurence ve veřejném a soukromém sektoru (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 148-150).

1.5.4 Institucionální ekonomie

Je jeden z přístupů, který se začal zabývat původem vzniku a vývoje zejména ekonomických disparit mezi státy a regiony. Zároveň hledá příčiny a poznatky vedoucí k opodstatnění změn v rámci činností hospodářství a jeho dynamického růstu. V rámci tohoto vývoje zde velmi důležitou roli zastává jedinec a jeho ideje, které prostřednictvím socializujících činností působících na instituce zaznamenávají jistý pokrok vývoje, který může následně vyústit v potencionální růst ve sledovaném sektorovém odvětví (Blažek a Uhlíř, 2011, s. 54-57).

Dalším předpokladem pro hospodářský růst v institucionálním pojetí je otázka možnosti inovací. Skokan (2004, s. 26) definuje inovace: *Inovace jsou chápány jako synonymum pro úspěšný výtvar, přizpůsobení a využití novosti v ekonomické a sociální sféře. Inovace nabízejí nová řešení problémů, a tak umožňují splnit cíle jednotlivce i společnosti.*

V regionálním rozvoji hrají inovační procesy velmi důležitou roli, prostřednictvím kterých můžou začít prosperovat jak neprofitující odvětví, tak i celková ekonomika sledovaného regionu. Mezi další faktory se zde řadí historie a ekonomický

vývoj území korespondující s charakterem tamního obyvatelstva, politika státu, sektorové odvětví v regionu s podnikatelským prostředím a množství výzkumných a vysokoškolských zařízení (Skokan, 2004, s. 55).

1.6 Ekonomické ukazatele rozvoje

Patří mezi důležité indikátory popisující ekonomický charakter země. V rámci jednotlivých ukazatelů lze v minulých a současných letech pozorovat hospodářský trend, kdy může docházet k období výkyvů či stagnací sledovaných ekonomických indikátorů.

1.6.1 HDP v tržních cenách

HDP je souhrn všech statků a služeb vyrobených na určitém území za dané období. V rámci tržních cen je HDP součtem veškerých daní z produktů a odečtem veškerých dotací, které jsou v hodnotě zboží či služeb zahrnuty. Zároveň je vypočítána bez odpočtu poklesu cen vyrobeného zboží nebo služby a dalších vlastností jako je neúmyslné poškození či znehodnocování přírodních zdrojů, které se při výrobě využívají. Údaje jsou uvedeny v běžných amerických dolarech, kdy údaje dolar za HDP jsou převedeny na domácí měnu země s použitím oficiálního kurzu za daný rok.

Roční procentuální tempo růstu HDP v tržních cenách je založeno na konstantní hodnotě místní měny za daný rok a poukazuje na procentuální změnu vývoje HDP oproti roku předchozímu (Šimková, 2014, s. 28-30).

1.6.2 Inflace

Inflace je definována jako snížení kupní síly peněz, kdy následně dochází ke změně cenové hladiny zboží a služeb v ekonomice, která se vypočítává na základě cenových indexů, kterými jsou deflátor HDP, index spotřebitelských cen a index cen výrobců. Inflace se následně dělí na mírnou, která nedosahuje hodnoty větší než 10%. Dále pak pádívá v hodnotách od 10 – 100% a hyperinflace v rozsahu od 100% až po enormní čísla dosahující milionu a více (Šimková, 2014, s. 66-68).

1.6.3 Nezaměstnanost

Standardní definicí nezaměstnanosti jsou obyvatelé daného státu, kteří nejsou schopní nalézt finančně ohodnocené pracovní uplatnění. Nezaměstnanost se dá pak rozlišit z následujícího hlediska:

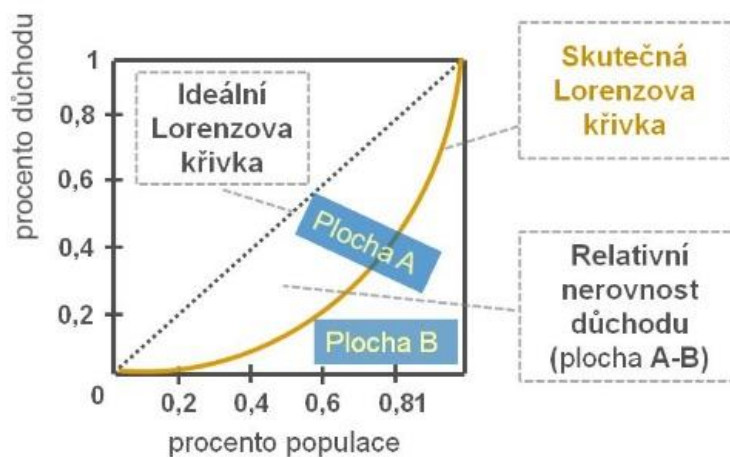
- **Dobrovolná** - kdy jedinec záměrně nehledá práci,
- **Frikční** - neboli krátkodobá způsobená ukončením předchozího zaměstnání,
- **Systémová** – způsobena změnou ekonomické struktury,
- **Cyklická** – která souvisí s průběhem hospodářského cyklu,
- **Sezonní** – je ovlivněna ročním obdobím (Šimková, 2014, s. 59-61).

1.6.4 Export a import

Vývoz a dovoz představují z hlediska zahraničního obchodu veškeré komodity a tržní služby poskytované v rámci jednoho státu zbytku světa a naopak. Dalšími faktory, které se v rámci zahraničního obchodu identifikují, jsou finanční hodnota zboží, náklady na dopravu, pojištění, licenční poplatky a další faktory, kterými jsou komunikační, finanční, informační, obchodní, personální a státní služby (Šimková, 2014, s. 25-27).

1.6.5 Giniho koeficient

Giniho index má velké uplatnění v ekonomii, kde na základě dostupných údajů poměřuje vzájemné rozdělení příjmů mezi domácnostmi. Udává se v hodnotách 0 až 1 (nebo v % 0 -100), kde 1 znamená maximální nerovnost a 0 úplnou rovnost v rámci rozdělení příjmů. Grafickým znázorněním Giniho koeficientu je pak Lorenzova křivka, kde osa x představuje procento populace a osa y procento důchodu. (Jurečka, 2010, s.309).

Obrázek 1 – Grafické znázornění Giniho koeficientu pomocí Lorenzovy křivky (Převzato z <https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/index.pl?cast=51910>)

2. ANALYTICKÁ ČÁST

Analyzuje základní ekonomickou a bezpečnostní charakteristiku Gruzie od získání nezávislosti až po současnost prostřednictvím jednotlivých indikátorů. Důležitou roli zde také hraje dění v politické a sociální sféře, které mělo velký vliv na dosavadní vývoj Gruzie.

2.1 Geografické členění

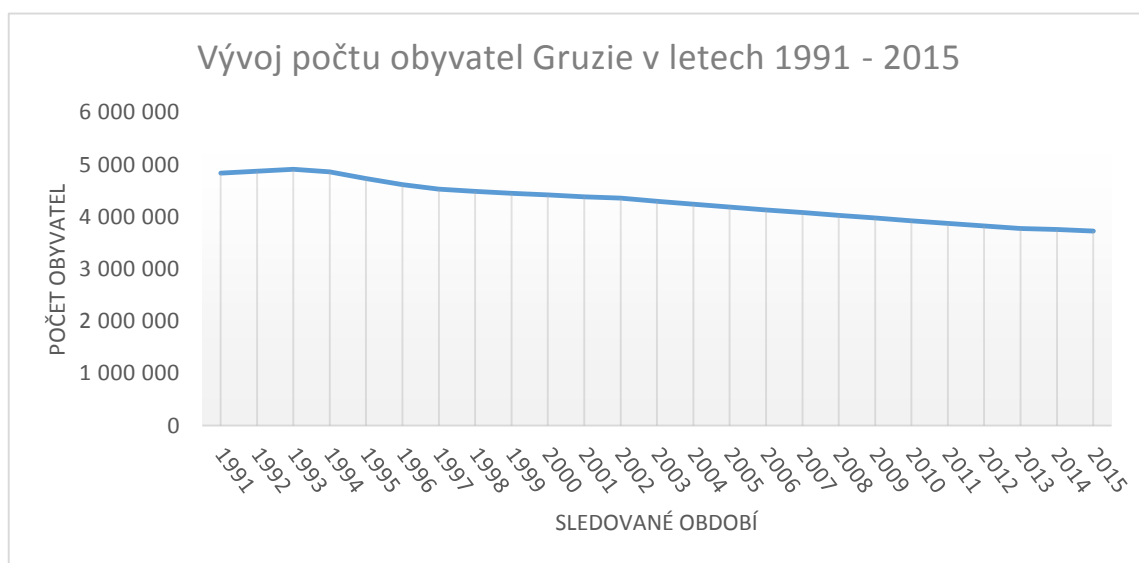
Gruzínská republika s hlavním městem Tbilisi vznikla 9. dubna 1991. Je státem nacházející se v jihozápadní Asii, který zároveň lemuje pomyslnou hranici mezi Evropou a Asií. Gruzie se rozprostírá na ploše o rozloze 69 700 km² s celkovou délkou hranic 1 461 km. Sousedícími státy jsou Rusko na severu, se kterým má i nejdelší hranice o délce 561 km. Dále pak Arménie na jihu, Turecko v jihozápadní a Ázerbájdžán v jihovýchodní části. Na západní straně je Gruzie omývána Černým mořem. Mezi problematické územní hranice patří Abcházsko-ruská s délkou 255 km nacházející se v severozápadní části Gruzie a Jihoosetsko-ruská státní hranice s délkou 74 km, která se nachází v severní oblasti země. Jedná se o části mezinárodně neuznávaných zemí Abcházie a Jižní Osetie spadajících dle geografického vymezení Gruzii, přičemž bez výše zmiňovaných separatistických území činí rozloha Gruzie 57 200 km² (Cia.gov, 2016).

Gruzie je z topologického hlediska význačně hornatou zemí s pohořími Malý Kavkaz na jihu a Velký Kavkaz na severu, kde se nachází i nejvyšší vrchol země a třetí nejvyšší hora Kavkazu, která se nazývá Šchara dosahující výšky 5 201 m.n.m. Protipólem je východní a západní část Gruzie, která je spíše nížinnou oblastí. Nejdelší řekou je Alazani o délce 390 km a s povodím o rozloze 10 800 km², která obkresluje státní hranice Gruzie a Ázerbájdžánu. Jelikož se země nachází v subtropickém pásu a podnebí je velmi ovlivněno geomorfologickým členěním, tak pouze 9% zemské plochy je využívána jako orná půda a 34% jako pastviny. Díky značně teplému klimatu se zde daří plodinám, jako jsou citrusy či různým druhům čajovníků pěstovaných na plantážích (Cia.gov, 2016).

2.1.1 Ekonomická struktura země

Ekonomika Gruzie je největším podílem HDP zastoupena v terciárním sektoru, kde dosahuje hodnoty 45%. Následuje primární sektor s 32 % a sekundární sektor s 23%. Významnými odvětvím je v Gruzii zemědělství a chov dobytka ve východní a západní části Gruzie v oblasti nížin, kde pracuje přibližně 40% celkové populace. Stěžejními pěstovanými komoditami jsou zelenina, obilí a brambory. Chov hospodářských zvířat je zde zase zastoupen prasaty a drůbeží. V průmyslovém sektoru pracuje 20% populace, kde výroba je primárně zaměřena na strojírenský, automobilový, petrochemický a potravinářský průmysl ve velkých městech jako je Tbilisi, Kutaisi či Batumi. Gruzie je rovněž velmi významnou těžební zemí, která má ohromné zásoby železných i neželezných kovů, na kterých je stavěna exportní politika země. V oblasti kolem města Čiatury se nachází rovněž jedno z největších nalezišť manganu na světě. Jako ve všech kavkazských oblastech i zde se nalézají ložiska ropy, plynu a uhlí, ale ve velmi malém množství. Gruzie s vyhlášením nezávislosti v roce 1991 a událostí, kdy v zemi proběhla válka v Jižní Osetii, ztratila skoro veškeré zájmy vlivu Ruska v rámci hospodářské spolupráce. Jelikož není Gruzie energeticky soběstačná a musí většinu ropy a zemního plynu dovážet z Ázerbájdžánu. Přes Gruzii vede také významný ropovod, spojují oblast Kaspického moře s Černým, na který Gruzie dostala finanční dotaci od USA v hodnotě 3 miliard dolarů v roce 2002 (Businessinfo.cz, 2015).

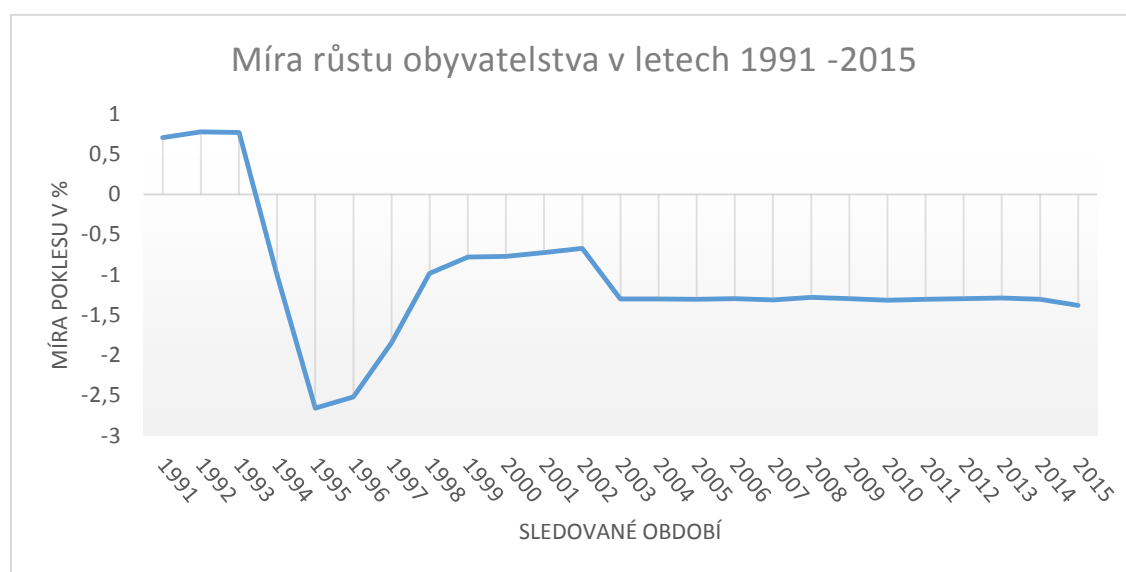
2.2 Demografická charakteristika země

Graf 1 – Vývoj počtu obyvatel Gruzie v letech 1991 - 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Dle nejnovějších údajů k roku 2015 je počet obyvatel Gruzie 3,729 milionů. Gruzie čelí problémům rychle klesajícího počtu obyvatel, který je považován za nejzávažnější demografickou krizi za celé historické období země. Počátek hromadného demografického exodu přichází s vyhlášením nezávislosti Gruzie v roce 1991 následované obdobím sociálně-ekonomických výkyvů a politické nestability, které zde panovaly až do roku 2002, kdy skoro půl milionu obyvatel opustilo zemi za účelem hledání zaměstnání a lepší budoucnosti v zahraničí. Trend mezi lety 2002 – 2015 navázal na předešlé období nestability a počet obyvatel klesl zhruba o 15%. Od vzniku Gruzínské republiky až po současnost kleslo obyvatelstvo o 27% (Jamestown.org, 2015).

Podle grafu č. 2 lze pozorovat, že nejvyšší výkyv míry poklesu obyvatel byl v období mezi lety 1993 – 1995 a 2002 -2015, kdy došlo k razantní emigraci obyvatelstva vlivem politické a ekonomické nestability podpořený poklesem míry porodnosti. Použitím nejzákladnějších matematických predikcí, je jasné, že pokud by Gruzie udržovala nynější tempo snižování počtu obyvatel, tak by v průběhu příštích 50 let došlo k situaci, že Gruzie by mohla mít něco málo přes jeden milion obyvatel, čímž by čelila demografické katastrofě v nepříliš vzdálené budoucnosti. Faktem ale zůstává skutečnost, že pokles by byl reálný jen v případě dlouhodobé ekonomické deprese podpořené politickou nestabilitou země a masovou emigrací. Počet obyvatel se tím pádem odhaduje kolem 3 milionů a závisí jen na státu, jaký zaujme postoj a do jaké míry dojde k nevyhnutelnému poklesu (Jamestown.org, 2015).

Graf 2 - Míra růstu obyvatel v letech 1991 – 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Národnostní složení Gruzie se skládá z Gruzínců, kteří tvoří 80% tamního obyvatelstva. Ostatní obyvatelstvo pak tvoří menšiny, jako jsou Ázerbájdžánci 7% a Arméni 6%, kteří se vyskytují na územích hranic s Gruzií. Ke zbylým 7 % se zde řadí Rusové, Ukrajinci, Abcházové, Osetinci, Řekové, Kurdové a Židé.

Náboženské složení pak koresponduje s národnostním, kde většina Gruzínců vyznává pravoslavnou církev, následovaní muslimskou skupinou Ázerbájdžánců spolu se severovýchodními Gruzínci 10% a Arménskou apoštolskou církví 4%. Dalšími méně početnými náboženstvími je judaismus, který vyznává 4 tisíce Židů, 15 tisíc Řeků hlásící se k řecké pravoslavné církvi, 18 tisíc komunita kurdských Jezidů a 35 tisíc katolíků (Mzv.cz, 2015).

Gruzie s hlavním městem Tbilisi se skládá z 9 regionů a 3 autonomních republik, kde každá oblast disponuje jiným počtem obyvatel v závislosti na rozloze daného území. Hlavní město Tbilisi má dle nejnovějších statistik 1,118 milionů obyvatel. Mezi největší regiony se zde patří Imereti (535,5 tisíc obyvatel), Kvemo Kartli (425 tisíc obyvatel), Samegrelo a Zemo Svaneti (330,9 tisíc obyvatel), Kakheti (318,9 tisíc obyvatel), dále pak Shida Kartli (264,7 tisíc obyvatel), Samtskhe – Javakheti (160,9 tisíc obyvatel), Guria (113,1 tisíc obyvatel), Mtskheta – Mtianeti (94,3 tisíc obyvatel) a poslední region Racha – Lechkumi a Kvemo Svaneti (31,8 tisíc obyvatel). Mezi autonomní republiky se zde řadí Adžárie (336,5 tisíc), která je jediným autonomním územím spadající pod gruzínskou samosprávu. Zbylé dvě republiky Abcházie a Jižní Osetie jsou sice oblasti nacházející se na území Gruzie, ale mají status separatistických území mezinárodně neuznaných států spadající pod tzv. ruský protektorát. Počet obyvatel není oficiálně znám, jelikož neexistuje žádný statistický orgán, ale celkově se odhaduje na 310 tisíc obyvatel. Dle Tab. č. 1 můžeme vidět, že počet obyvatel v jednotlivých regionech s odstupem času klesá. Příčinou zmiňovaného trendu je migrace obyvatel do zahraničí z důvodu ekonomické a politické nestability, která zde již od vzniku Gruzínské republiky v roce 1991 probíhá. Nepatrný nárůst nastal jen v hlavním městě Tbilisi, který byl způsoben zvýšenou porodností, ale také mírou urbanizací za účelem získání lepších pracovních míst (Geohive.com, 2016).

Region	Administrativní středisko	17.1.2002	1.1.2015
Tbilisi	Tbilisi	1 081 679	1 118 300
Adžárska autonomní republika	Batumi	376 016	336 500
Abcházská autonomní republika	Suchumi	.	240 000
Jihoosetská autonomní republika	Cchinvali	.	70 000
region Guria	Ozurgeti	143 357	113 100
region Imereti	Kutaisi	699 666	535 500
region Kakheti	Telavi	407 182	318 500
region Mtskheta-Mtianeti	Mtskheta	125 443	94 300
region Racha-Lechkumi & Kvemo Svaneti	Ambrolauri	50 966	31 800
region Samegrelo & Zemo Svaneti	Zugdidi	466 100	330 900
region Samtskhe-Javakheti	Akhalsikhe	207 598	160 900
region Kvemo Kartli	Rustavi	497 530	425 000
region Shida Kartli	Gori	314 039	264 700
Celkem		4 369 576	3 729 500

Tabulka 1- Počet obyvatel podle regionu v roce 2002 a 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://geohive.com](http://geohive.com), 2016)

2.3 Bezpečnostní a ekonomický vývoj Gruzie v letech 1990 – 2007

Bezpečnostní a ekonomický vývoj ve sledovaném období je především charakterizován procesem vyhlášení nezávislosti Gruzie v roce 1991 a následné období válečných konfliktů probíhající v letech 1991 – 1993 v Abcházii a Jižní Osetii. Dění na politické sféře je zejména po celou dobu ovlivněno separatistickými sklony zmiňovaných dvou autonomních republik a ekonomickými aktivitami probíhající na začátku 90. let zejména poklesem HDP a následnou hyperinflací způsobenou měnovou reformou. Zásadním momentem období je tzv. Růžová revoluce v roce 2003 a s ní následná vláda prezidenta Saakašviliho, která zaznamenala razantní ekonomický vývoj v zemi.

2.3.1 Politický vývoj v letech 1991 – 2007

Období koncem 80. let 20. století bylo z hlediska Gruzie klíčovým bodem, kdy docházelo ke vzniku politických stran a seskupení, požadující vznik a obnovení nezávislosti Gruzie. Nejvýznamnější politickou stranou byla Nezávislá národní strana, která byla zejména podporována tamními demokraty, kde stěžejní osobností nezávislých hnutí byl Ilja Čavčadze. Veškeré aktivistické programy vyústili v občanské demonstrace v letech 1988 a 1989, požadující zapojení upadajících ekonomických faktorů do politických jednání s hlavním zájmem vzniku nezávislé Gruzie na SSSR.

V rámci historických událostí bylo Gruzíncům jasné, že pokud dojde k osamostatnění jejich státu, bude se muset řešit otázka nestabilních oblastí, které už v minulosti vykazovaly známky separatistických sklonů. Jednalo se zejména o hraniční oblast autonomní republiky Abcházie, ve které se vyskytovaly početné skupiny negruzínských etnik. V březnu 1989 v tamější obci Lichny došlo k protestům prosazující abcházskou nezávislost. Gruzínská opozice v čele se Zviadem Gamsachurdiou zareagovala na předešlé dění a na začátku dubna 1989 uskutečnila v hlavním městě Tbilisi před parlamentní budovou shromáždění, požadující vyhlášení nezávislosti Gruzii a vyřešení separatistického protestu, který se odehrál před necelým měsícem v Abcházii. Protest zašel až do takových mezí, že musel být potlačen prostřednictvím vojsk, které přišlo na požádání z Moskvy, kdy střet demonstrantů a státního aparátu měl za následek 19 mrtvých. Zásah moskevských vojsk silně radikalizoval celou Gruzii a začalo docházet k přibývání protisovětských demonstrací. V listopadovém zasedání roku 1989 pak došlo k celkovému odsouzení okupace Gruzínské demokratické republiky a proces vyhlášení nezávislosti Gruzie byl jen otázkou času. Odpovědí rozpadajícího se SSSR bylo vyhlášení referenda v únoru 1991 o zachování nadvlády politického vlivu na území Gruzie. Reakce nejvyššího představitele Gruzínské opozice, později prvního prezidenta novodobé Gruzie, Zviada Gamasachurdia však bylo vyhlášení vlastního referenda s otázkou znovuvytvoření státní suverenity Gruzie. Hlasování se zúčastnilo více než 95% voličů, kde většina byla pro a 9. dubna 1991 došlo k vytvoření suverénní a nezávislé republiky Gruzie. Jakmile byl Zviad Gamsachurdia jmenován prezidentem Gruzie, musel čelit závažným politickým a ekonomickým problémům. Na území Gruzie se nacházelo rovněž 30% obyvatelstva jiných národnostních menšin, kterým byla slíbena politická a sociální rovnoprávnost mezi Gruzínci po vyhlášení nezávislosti. Slib však nebyl dodržen a docházelo navíc k záměrům odebrání stanov tehdejších autonomních oblastí pro celkové posílení gruzínské celistvosti, což vyvolalo rozpor mezi menšinami. Následné situace využilo Rusko s cílem narušení gruzínské svrchovanosti, které nabádalo Abcházece a Osety, aby se od Gruzie osamostatnili a vytvořili svůj vlastní stát. Gamsachurdia budil ve své funkci nepřilíš standartní chování, kdy byl místními politiky označován za člověka s diktátorskými sklony. Své ekonomické a politické cíle neplnil v rámci požadovaných představ. Po řadách

občanských protestů a nepokojů začínala být Gamsachurdiova vláda velmi agresivní, kdy následné činy vyústily v protivládní demonstrace v listopadu roku 1991 a následné rozdělení Národní gardy na provládní a protivládní frakce. V ulicích Tbilisi docházelo rovněž k několika ozbrojeným střetům, které zanechaly několik mrtvých. Celkově dění vyústilo pučem 22. prosince 1991, kdy ozbrojené opoziční složky začaly demolovat vládní budovy včetně parlamentu, kde se nacházel zrovna Gamsachurdia a členové jeho vlády. Boje probíhaly až do 6. ledna 1992, kdy následně prezident uprchl do sousedních zemí. Nejprve do Ázerbájdžánu, kde mu ale nebyl umožněn azyl. Útočiště našel na krátkou dobu v Arménie a poté v Čečensku. Do čela vlády, která byla přeměna v Národní radu byl zvolen Eduard Ševardnadze (Slider, 1991, s. 63-79).

Pro uklidnění situace a vyřešení etnických a politických sporů na území Gruzie vládla zde tzv. Vojenská rada. Jejími spoluvládci byli Tengiz Kitovani, Tenigiz Sigua a Džaba Joseliani, kteří poté dne 10. března 1992 do čela nově vytvořené Národní rady dosadili Eduarda Ševardnadzeho, Jelikož Ševardnadze měl v minulosti velmi dobré konexe se západem i Ruskem a mezi Gruzínci byl opěvován za jeho postoj nově vybudovat gruzínskou demokracii, dostávalo se mu ve společnosti vysoké autority. V období, kdy zastával funkci předsedy rady, musel čelit složitým událostem. Nejzásadnější bodem byla občanská válka v roce 1993, která skončila, až ruskou intervencí kdy následně došlo ke zhroucení ekonomiky a stagnací průmyslu. Událost však měla mnohem závažnější dopady, kdy došlo k celkovém poklesu kvalitní zdravotní péče a nastolení chudoby, která je v Gruzie až dodnes. I přes neblahé situace, které v zemi proběhly, byl Ševardnadze po třech letech jeho usilovných kroků vyzdvihující gruzínskou obnovu státu 26. listopadu 1995 zvolen jako druhý prezident Gruzínské republiky. (Telegraph.uk, 2014).

Ševardnadze začal s odstupem času navazovat nové partnerství s USA, které počítalo se ziskem sféry vlivu a částečnou kontrolou dění v zakavkazském území. Gruzie prostřednictvím prozápadní politické orientaci obdržela v roce 2002 americkou investici v částce 3 miliard dolarů na stavbu ropovodů vedoucí z ázerbajdžánských ropných nalezišť přes Gruzii až do Turecka. Ziskem nových zahraničních investic bylo posíleno ekonomické dění v zemi a částečně se stabilizoval trh (Civil.ge, 2002).

Bohužel otázku chudoby již Ševardnadze vyřešit nedokázal. I přes jeho opětovné znovuzvolení v roce 2000 a jeho neustavičné kroky bojící pro zachování gruzínské celistvosti a odrážení separatistických bojů nastal 2. listopadu 2003 jeho politický pád, který byl ovlivněn kontinuální finanční krizí, masovou nezaměstnaností, vysokou mírou korupce a neustále zvyšující se emigrací spolu s etnickými problémy došlo ke značně destabilizaci země, která vyústila po volbách do parlamentu k tzv. Růžovou revoluci (Russiapedia.com, 2011).

Růžová revoluce byla forma nenásilného protestu proti tehdejší zkorumpované vládě. Událost započala v zákonodárných volbách v listopadu roku 2003, které byli mezinárodními pozorovateli prohlášené za zmanipulované a následně vyhlášený za neplatné. Situaci využila místní opozice *Kmara (Dost)* v čele s Michailem Saakašvili a vyzvali tamní Gruzínce k demonstraci v Tbilisi proti vládě prezidenta Ševardnadzeho. Protesty se následně rozšířily do všech největších měst Gruzie a vyvrcholili až 22. listopadu, kdy se Ševardnadze pokusil učinit kroky o zasedání nového parlamentu. Stoupenci opozičních stran prohlásili jednání za zcela nelegitimní a násilně vtrhli do budovy parlamentu a celé zasedání přerušily. Dne 23. prosince 2003 za neustálých vyjednávání mezi stoupenci Ševardnadzeho a opozičním představenstvem Michaila Saakašviliho podal prezident demisi. Do čela úřadu se pak na měsíc dostala předsedkyně parlamentu Nino Burdžanadzeová, která zde zastávala pouze prezidentský zástup před uskutečněním nových prezidentských voleb (Karumize, 2003).

Michail Saakašvili se 25. ledna 2004 stal třetím oficiálním prezidentem Gruzínské republiky, kde dostal podporu více jak 96% veškerých voličů. Po dobu dalších let nedošlo v zemi k výraznějšímu uklidnění politické situace. Gruzínská opozice totiž začala prezidenta označovat za hlavního iniciátora, který byl odpovědný za snížení životní úrovně obyvatelstva. Události byly provázeny od roku 2006 nesčetnými protesty. Vše vyvrcholilo na začátku listopad roku 2007, kdy začaly probíhat v hlavním městě demonstrace, které sice byly policií násilně potlačeny, ale následně došlo 7. listopadu k vyhlášení výjimečného stavu, který trval následujících devět dní. Na základě politických požadavků, které opozice navrhla v podobě předčasných prezidentských voleb, podal Saakašvili 25. listopadu demisi. Nino Burdžanadzeová opět čelila postu

zastupujícího prezidentského úřadu do doby, než bude zvolen nový prezident Gruzie (Britannica.com, 2015).

2.3.2 Bezpečnostní vývoj v letech 1991 – 2007

Bezpečnostní vývoj v Gruzii je v letech 1991 až 2007 charakterizován převážně separatistickými sklony dvou autonomních republik Abcházie a Jižní Osetie. V Abcházii docházelo mezi roky 1991 -2007 k neustálým ozbrojeným konfliktům a politickým konfrontacím. V důsledku migračních vln, které byly zapříčiněny tamními konflikty, docházelo k celkové destabilizaci jednotlivých regionů. V Jižní Osetii proběhlo v rámci sledovaného období jen k jednomu konfliktu, což se o Abcházii říci nedá. Počty mrtvých v důsledku válečných konfliktů je odhadován na 40,5 tisíc.

Rok konfliktu	Název konfliktu	Počet mrtvých
Gruzínsko-jihosetský konflikt		
1991 - 1992	Jihoosetská válka	1000
Gruzínsko-abchazský konflikt		
1989	Nepokoje v Suchumi	17
1992-1993	Občanská válka	9 040
1993	Masakr v Suchumi	30 000
1998	Šestidenní válka	460
2001	Kodorská krize	40

Tabulka 2 – Počet mrtvých v Gruzii dle konfliktů v období let 1989-2007 (Vlastní zpracování na základě dat z kapitoly 2.3.2)

Gruzínsko-jihoosetský konflikt 1991 – 1992

Válka v Jižní Osetii byla konfliktem mezi gruzínskými vládními silami a gruzínským etnikem na jedné straně proti jihoosetským armádním silám a jihoosetským etnikem na straně druhé. Události vyplynuly s procesem osamostatnění Gruzie a vyhlášení nezávislosti. Mezi hlavní příčiny vzniku války byly národnostní odlišnosti jednotlivých aktérů a separatistické sklony jihoosetského obyvatelstva, které tvořilo větší část tamní populace. Během války docházelo k vzájemným etnickým konfliktům

v podobě vypleňování a vypalování malých vesnic a domů. Činy měly za následek emigraci více než 120 tisíc lidí gruzínského a jihoosetského národa. Po skončení bojů, kdy zemřelo okolo 1 tisíce lidí, se Jižní Osetie stala de facto samostatnou autonomní republikou, spadající pod územní samosprávu Gruzie. Na základě mírové dohody, byly na hraniční oblastech jihoosetské části země umístěny ruské, gruzínské a osetské armádní jednotky, které měly za úkol kontrolovat bezpečnostní dění (American.edu, 2006).

Počátky Gruzínsko-abchazského konfliktu 1989

Počátek nepokojů se datuje na červenec roku 1989, které se odehrály v nynějším abchazském hlavním městě Suchumi, kde měla být otevřena pobočka gruzínské státní univerzity. Celá situace následně eskalovala v boje mezi gruzínskými a abchazskými studenty, která byla po pár dnech potlačena, kdy pár stovek osob bylo zraněno a 17 dokonce zabito. Milníkem celé události se staly myšlenky nezávislosti Gruzie na SSSR, kde abchazský národ začal vnímat jednání Gruzie jako zcela nelegitimní. Ideu autonomie přemostili abchazští politici v petici z Lychny, ve které požadovali právo na vlastní sebeurčení a celkové vyhlášení nezávislosti Abcházie na Gruzii, která reagovala na etnickou nevraživost mezi studenty v Suchumi. Jelikož polovina žijícího obyvatelstva Abcházie byli Gruzínci, přerostla událost v protesty, které se měly řešit pomocí demonstrace v Tbilisi, které nakonec vyústily v protesty proti SSRR požadující nezávislost Gruzie. (Cornell a Svante, 2001, s. 156 -160).

Občanská válka v letech 1992 – 1993 a genocida v Suchumi

Po vyhlášení nezávislosti Gruzie v dubnu 1991, měla Abcházie přijít o své autonomní postavení a stát se součástí nové vytvořené Gruzínské republiky. Situace začala být ovšem bojkotována menšinami, když OSN v prosinci téhož roku uznala suverenitu Gruzie nad Abchází. Vyjasnění vzájemných vztahů se nepodařilo ani prezidentovi Gamsachurdiovi, který chtěl situaci mezi Gruzínci a Abcházci uklidnit při volbách polovičním rozdělením parlamentních křesel, jenž mělo spíše kontraproduktivní efekt a počet národnostních sporů se v zemi začal zvyšovat, který přerostl v lednu 1992 volbou nového prezidenta Ševardnadzeho v ozbrojený konflikt.

Gamsachurdia a jeho přívrženci se stáhli po volbách z Tbilisi na západ, načež byli poté obviněni z únosů tamních politiků. Představitel Vojenské rady Tengiz Kitovani označil jednání za zcela nepřijatelné a poslal vojsko o síle 3000 mužů směrem na západ, kteří měli zajaté politiky osvobodit a přivést zpět do Tbilisi. I když se celá operace povedla, poslal Kitovani bez jakéhokoliv souhlasu prezidenta vojsko dále až do Suchumi, kde měli za úkol svrhnout tamní abcházskou vládu a odstranit jakékoli tendence podporující nezávislost Abcházie na Gruzii. Pouliční boje si vyžádaly mnoho mrtvých na obou stranách i z důvodu, že války se zúčastnily i jiné etniky, jako byla například Konfederace kavkazských národů, která se připojila na stranu Abcházie. Suchumi bylo tak zdecimováno, že vůdce abchazských separatistů Vladislav Ardzinba byl nucen přesunout hlavní město do západnějšího města Gaudaty. Jednání se později ukázalo jako stěžejním řešením, jelikož se zde nacházela letecká základna patřící Rusku, kterou požádali Abcházci o pomoc. Na celou situaci reagoval tehdejší prezident nově vytvořeného Ruska, kterým byl Boris Jelcin formou mírové setkání Ardzinby a Ševardnadzeho v září roku 1992 v Moskvě, která měla vyřešit otázku dlouhotrvajících sporů. Výsledkem sice bylo stažení veškerých vojsk z území Abcházie, nikoliv však vyřešení postavení separatistické Abcházie v rámci Gruzie (Glosy.info, 2005).

Po neúspěšné mírové schůzi v Moskvě došlo mezi dny 1. až 6. října 1992 v nejzápadnějším městě Abcházii, které se nazývá Gagra k bitvě mezi gruzínskou armádou, která se po události v Suchumi zde vylodila v rámci kontroly území a aliancí abchazského vojáka spolu s konfederací kavkazských národů. Abchazská strana nerespektovala fakt, že oblast patřící separatistům je po mírové smlouvě neustále pod sférou vlivu Gruzie. Rusko bylo následně obviněno Gruzii, že pomáhá abchazským separatistům za účelem narušení gruzínsko-abchazských hranic, které už tak nebyly stabilní. Po pár dnech neustálých bojů zvítězila Abchazská aliance, kdy následně došlo k celkovému odsunu gruzínských menšin mimo okres Gagra. Bitva bývá označovaná za jednu z nejkrvavějších, která se v Občanské válce mezi lety 1992 – 1993 stala. Počet mrtvých si na gruzínské straně vyžádala 429 a na straně abchazské okolo 1000 (Hrw.org, 1995).

V březnu roku 1993 se abchazská ofenzíva po úspěšné operaci Gagra, snažila také získat své ztracené hlavní město Suchumi, které bylo neustále pod sférou vlivu

Gruzie. Do situace se mimo jiné vložila OSN, která chtěla především zabránit minulým událostem, prostřednictvím účasti zainteresovaných stran na mírové konferenci o klidu zbraní, což se bohužel nepodařilo podle představ. Během jednoho měsíce se zhoršila bezpečnostní situace natolik, že v celé Gruzii začaly zločinecké skupiny plenit základní vojenských skladů za účelem získání veškerých zbraní, kdy následně došlo k ekonomické, politické a sociální destabilizaci vedoucí až k celkovému bankrotu země. Příčinou vzniku povstaleckých událostí byl fakt, že minulý prezident Gamsachurdia se vrátil zpět do Gruzie, čímž podnítil své minulé odpůrce k bojům. Ševardnadze uznal porážku a na základě mírových jednání přislíbil stažení vojsk z celé Abchazské oblasti (Hrw.org, 1995).

I po uzavření smlouvy prezidenta Ševardnadzeho, začali Abcházové neustále zbrojit s oficiálním argumentem, že odchod gruzínských vojsk probíhá pomalým způsobem. Zásadním faktem ale bylo, že místní obyvatelé se chtěli vypořádat s Gruzínci, žijících na jejich území po svém. Dne 16. září 1993 začali Abcházové v Suchumi svou drtivou ofenzivu. Po necelých dvou týdnech bojů byla gruzínská armáda vytlačena a Abcházové převzali kontrolu nad svým hlavním městem. Na začátku října vypukla událost nazývaná jako tzv. Masakr v Suchumi, kdy po dobu 12 dní začali Abcházové spolu se Severokavkazskými jednotkami masivně zabíjet veškeré gruzínské obyvatelstvo v zemi. Počet mrtvých se odhaduje až na 30 tisíc lidí a dalších 250 tisíc se rozprchli do okolních států. Na základě gruzínsko-abchazských rozhovorů, které proběhly téhož roku, se dospělo k dohodě, že hranice mezi Abcházií a Gruzii budou kontrolovány ruským vojskem. Tím byla občanská válka, která proběhla v letech 1992 -1993 zcela ukončena. Celkový počet obětí, který si vojenský konflikt vyžádal, se odhaduje na 9040 mrtvých (Hrw.org, 1995).

Šestidenní válka v roce 1998

Známa také pod názvem Válka v Abcházii byla ozbrojeným konfliktem v roce 1998 mezi abchazským vojskem a gruzínskými partyzány. Po genocidě, která zde proběhla v říjnu 1993 se část gruzínského obyvatelstva vrátila do svých rodných měst a především do okresu Gali, kde více jak 90% tamních občanů byli vždy gruzínské národnosti. S odstupem času začaly vznikat partyzánské skupiny, které protestovaly

proti vládě Abcházců a činy, které zde před pěti lety proběhly. Početní síla spadající k partyzánům se odhadovala na 300 lidí, kteří následně na začátku května 1998 začali útočit na abcházskou armádu, která se postupně z okresu Gali stahovala do ústraní. Reakce ovšem přišla, velmi brzy, kdy 20. května 1998 začala armáda zbrojit a během dalšího dne již obléhala celý okres v síle 1 500 ozbrojených mužů. Partyzánským oddílům bylo jasné, že jediným řešením je vést proti nim zákopovou válku. Veškeré boje byly ukončeny 26. května 1998, kdy skupina zbylých gruzínských příslušníků kapitulovala. Počet mrtvých na straně abchazské armády je odhadován na 300 lidí a na straně gruzínských partyzánů 160 lidí. Během války uteklo více jak 40 tisíc gruzínských občanů, kteří se ale po krátkém čase zase zpět vrátili. Celá situace byla urovnána až v Tbilisi, kdy prezident Ševardnadze veřejně prohlásil, že nestojí za žádnými útoky, které v Abcházii proběhly a s partizánskými oddíly nemá nic společného (Beissinger a Young, 2002, s. 420-422).

Kodorská krize 2001

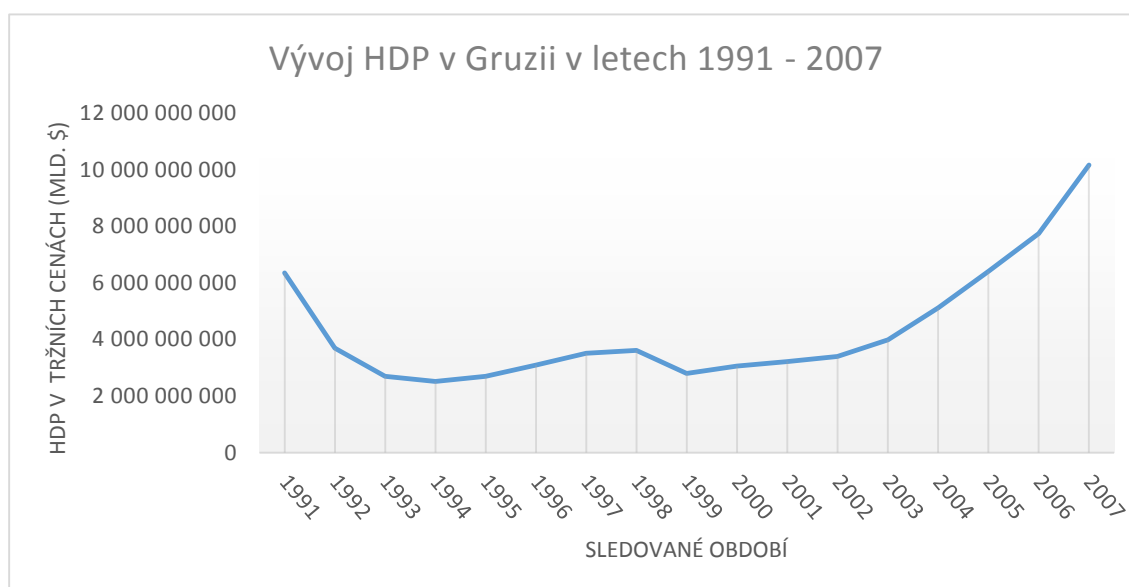
Byl konflikt, který se odehrál 4 až 18. října roku 2001 na severovýchodě Abcházii v tzv. Kodorské soutěsce mezi Abchazským vojskem a Čečenskými ozbrojenci, kteří byli podporováni gruzínskými partyzány. Boje si vyžádaly 40 mrtvých a nikdy nebylo zcela jasné, proč k útoku došlo. Hovoří se však o gruzínském spiknutí vlády, kteří Čečence cíleně navedli k obsazení hlavního města Suchumi a následný vpád gruzínských vojenských složek do Abchazského území po záštitou boje proti terorismu, kteří by Čečenci představovali. Hlavním záměrem by jistě bylo znovu podmanění si moci v Abcházii, což Gruzie razantně odmítá, že by se nějakým způsobem na konfliktu podílela. Ozbrojené střety se v Kodorské soutěsce opakovali ještě řadu let a skončily až následnou válkou v roce 2008, kdy oblast pod svou kontrolu dostala Abcházie (Civil.ge, 2007).

2.3.3 Ekonomický vývoj v letech 1991 -2007

Veškeré ekonomické indikátory, které jsou v kapitole popisovány, zahrnují i separatistická území Abcházii a Jižní Oseti spadající pod územní samosprávu Gruzie.

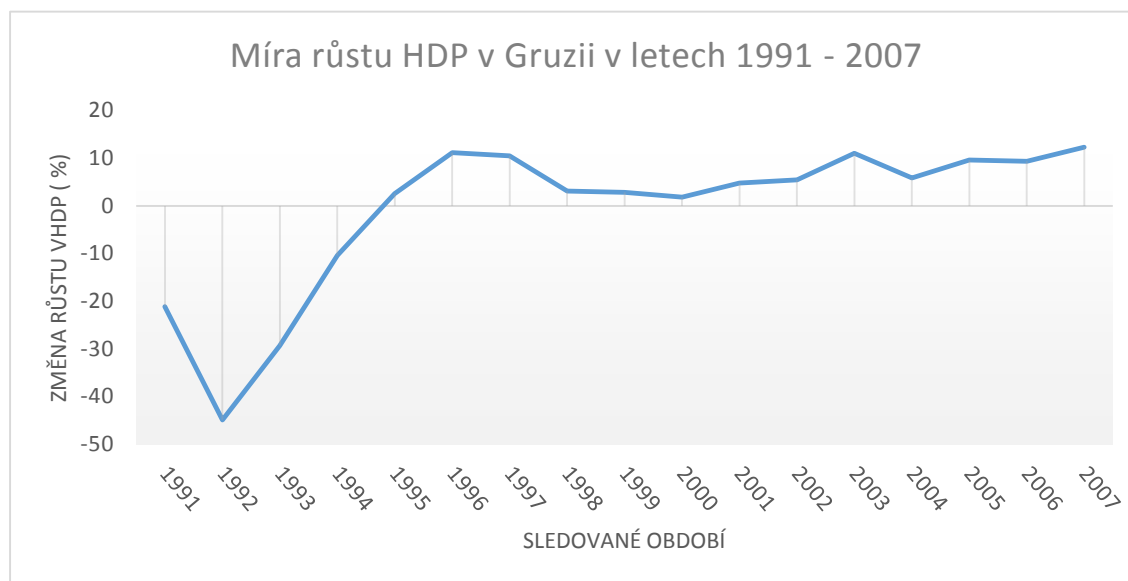
Vývoj a míra růstu HDP

Ekonomický vývoj HDP v Gruzii je ve sledovaném období charakterizován procesem vyhlášení nezávislosti Gruzínské republiky v roce 1991. Pokles je způsoben zejména ztrátou sféry vlivu tehdejšího SSSR, který prostřednictvím exportu do začátku 90. let ekonomiku Gruzie velmi podporoval. S rozpadem SSSR a přeměna centrálně plánované ekonomiky na tržní, došlo ke snížení obchodních vztahů a poklesu exportu do Gruzie, který zde zapříčinil ekonomické problémy následované hyperinflací. Politická situace a následná občanská válka, která zde v letech 1992 – 1993 probíhala, způsobila masivní počet emigrujícího obyvatelstva, který byl ve zmiňovaném období okolo 540 tisíc lidí. Celkové změna HDP vlivem zmiňovaných faktorů jde vidět na grafu č. 3, kdy od roku 1991 do roku 1994 tedy poklesla o 60,5%. V průběhu dalších let docházelo spíše ke stagnaci s drobným výkyvem v roce 1999. Klíčovým zlomem se stalo období mezi lety 2002-2003, kdy Gruzie v roce 2002 obdržela finanční investici na stavbu ropovodů a následný rok 2003, kdy došlo ke svržení prezidenta Ševardnadze, které bylo doprovázeno Růžovou revolucí. Vliv daných událostí a volba nového prezidenta Saakašviliho zaznamenala v dalších letech razantní ekonomický vývoj, který od roku 2002 do roku 2007 stoupl o 66,6%. Vzrůstající trend je podpořen i díky poklesu emigrujícího obyvatelstva v důsledku zvýšení ekonomické a politické stability země (Worldbank.org, 2016).

Graf 3 – Vývoj HDP v Gruzii v letech 1991 – 2007 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

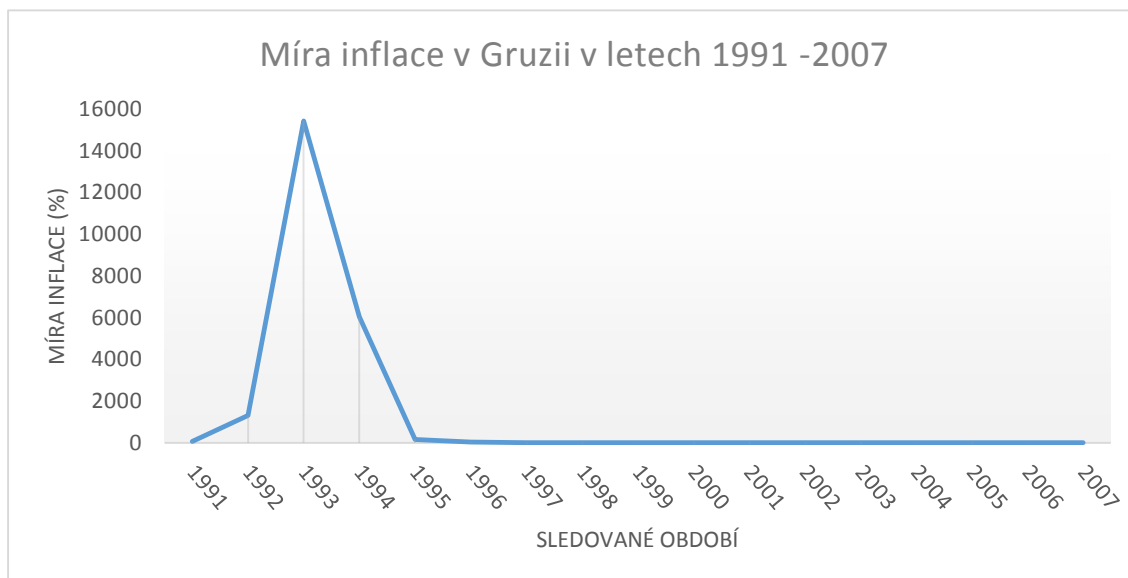
Předešlý vývoj HDP koresponduje i s procentuálním růstem HDP, jak můžeme vidět na grafu č. 4, kdy po uklidnění válečných konfliktů a ekonomické stabilizaci se míra růstu dostává ze záporných čísel do kladných. Následné stagnační období ekonomického vývoje probíhá až do roku 2003, kdy s nastolením nové vlády a volbou prezidenta Saakašviliho dochází k razantnějšímu hospodářskému vývoji země podpořené tamní politikou prosazující celkové zefektivnění ekonomických aktivit (Geostat.ge, 2016).

Graf 4 – Míra růstu HDP v Gruzii v letech 1991 – 2007 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Inflace

Inflační vývoj v Gruzii byl letech 1991 –1996 charakterizován abnormálním výkyvem, který začal po vyhlášení Gruzínské republiky, kdy byla následně uskutečněna cenová reforma z tehdejšího sovětského rublu na gruzínské lari. Efektem byla akorát obrovská hyperinflace v roce 1993, která dosahovala 15 444%. Gruzie se dostala do hlubokého ekonomického deficitu, kdy import převažoval nad exportem, který začal primárně poškozovat produkci malovýrobců. Celá situace zapříčinila odliv kapitálu, který Gruzie výrazně potřebovala na zefektivnění mezinárodního obchodního trhu, jenž po vyhlášení nezávislosti značně upadal. Následné období v letech 1997-2007 dosahovala míra inflace v rozmezí 3% až 10%, což bylo zapříčiněno ekonomickou stagnací a stabilitou tamní měny (Tandfonline.com, 2007).

Graf 5 – Míra inflace v Gruzii v letech 1991 – 2007 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Nezaměstnanost

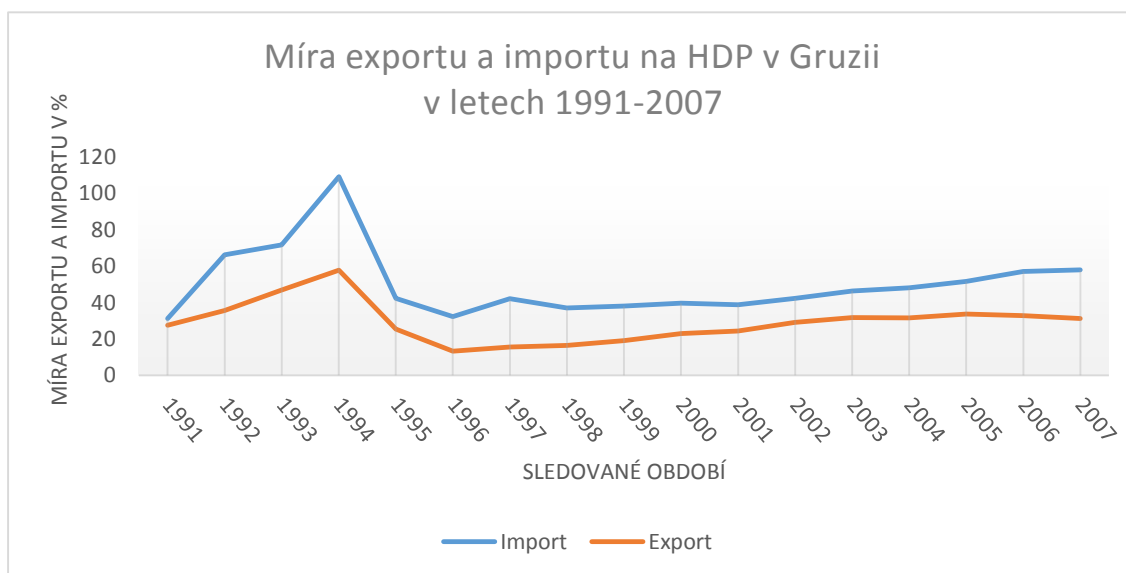
Celková míra nezaměstnanosti se v letech 1991 - 2007 pohybuje v míře 10 až 14%. Stacionární trend je výrazně ovlivněn ekonomickou situací v zemi, počet nezaměstnaných lidí v ekonomice spolu s počtem aktivně pracujících dosahuje ve sledovaném období obdobných hodnot. Hlavním faktorem je zde neustálá rovnováha v pracovních odvětvích, které nejsou nijak ovlivněné válečnými konflikty, poklesem HDP či masovou migrací gruzínského obyvatelstva do zahraničí (Geostat.ge, 2016).

Míra nezaměstnanosti v Gruzii (%)	
1991	13,3
1992	13,3
1993	13,3
1994	13,2
1995	14,4
1996	12,3
1997	12,2
1998	12,4
1999	13,8
2000	10,8
2001	11,2
2002	12,6
2003	11,5
2004	12,6
2005	13,8
2006	13,6
2007	13,3

Tabulka 3 – Míra nezaměstnanosti v Gruzii v letech 1991 -2007 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Zahraniční obchod

Celkový export a import byl v letech 1991-2007 především ovlivněn osamostatněním Gruzie a ztrátou hospodářského partnerství, na který byla Gruzie po dlouhou dobu velmi vázaná. Největší výkyv probíhá v letech 1991 -1994, kdy došlo k postupnému narůstání importu až na hodnotu 109%, což znamená, že do země muselo dovezeno zboží v hodnotě přesahující jejich celkové HDP. Narůstající trend byl zejména ovlivněn osamostatněním Gruzie, která měla za následek ekonomickou orientaci z plánované na tržní a měnová reforma, která v problémovém období způsobila hyperinflaci dosahující hodnoty více než 15 000 %. Po ukončení ekonomické nestability v roce 1995 následovalo stagnační období, kdy import převažoval nad exportem (Geostat.ge, 2016).

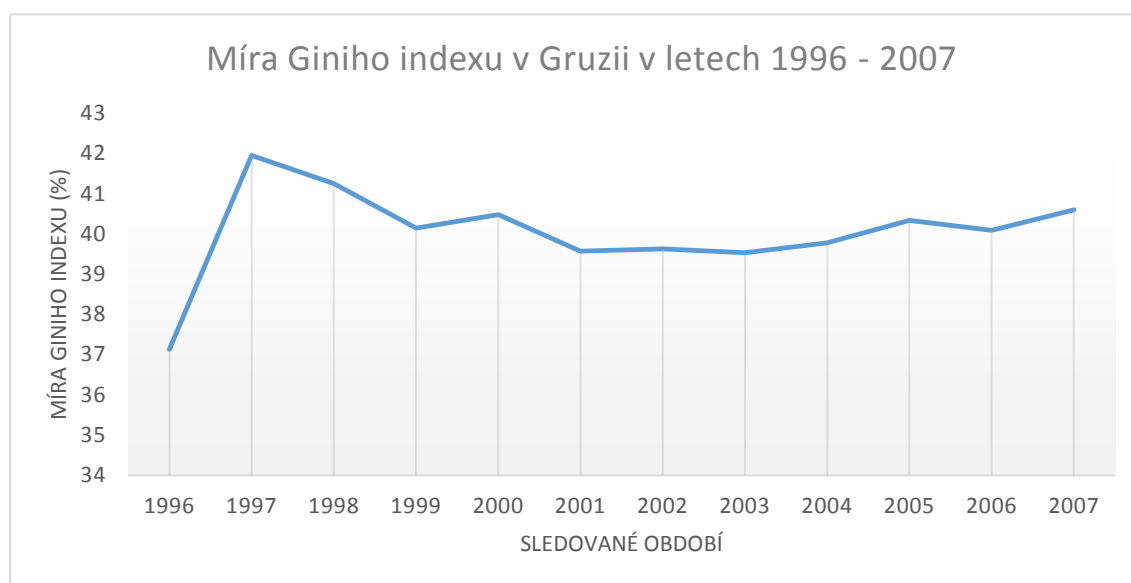

Graf 6 – Míra exportu a importu na HDP v Gruzii v letech 1991 – 2007 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Giniho index

Měření Giniho koeficientu se v Gruzii začalo provádět až od roku 1996, kde zároveň můžeme vidět, že rozložení bohatství a důchodů mezi lety 1996 – 1997 vzrostlo o necelých 5%, které bylo způsobeno ekonomickou situací, jenž podpořila zvýšení příjmové nerovnosti mezi ekonomicky aktivním obyvatelstvem. Od roku 1998 dochází k ustálení hodnoty Giniho indexu na 40%, který značí vyšší míru příjmové nerovnosti a dokonce jednu z nejvyšších v kavkazských zemích. Trend je převážně podpořen ekonomickou a politickou nestabilitou země, ale i špatným přerozdělením vládních

investic v krajích nacházejí mimo oblasti průmyslových center vyznačující se nižší mírou nezaměstnaností (Geostat.ge, 2016).

Graf 7 - Míra Giniho indexu v Gruzii v letech 1991 – 2007 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

2.4 Bezpečnostní a ekonomický vývoj Gruzie v letech 2008 -2009

Bezpečnostní a ekonomický vývoj je ve sledovaném období ovlivněn zejména dvěma faktory, kterými jsou Válka v Jižní Osetii v srpnu roku 2008 a následnou světovou ekonomickou krizí, která měla výrazné dopady na ekonomickou strukturu země v podobě výrazných výkyvu. Obě události měly na Gruzii i migrační dopad, který akorát podtrhly dlouhotrvající trend v razantní emigraci obyvatelstva do zahraničí.

2.4.1 Politický vývoj v letech 2008-2009

Na konci roku 2008 zastupovala prezidentský úřad Nino Burdžanadzeová, která po odstoupení Michaila Saakašviliho vládla od 25. listopadu 2007 do 20. ledna 2008, než byl ve vyhlášených předčasných volbách znovuzvolen Michail Saakašvili s počtem necelých 53% hlasů, kdy výsledky voleb však byly označovány opoziční stranou za zfalšované. Jeho první prezidentské období bylo spíše označováno jako zahraničně orientované, kdy docházelo k posilování diplomatických vztahů zejména s USA, a

k procesům umožňují vstup Gruzie do NATO a následný summit, který proběhl v roce 2008 v Bukurešti (Nytimes.com, 2014).

V rámci jeho druhého prezidentského úřadu došlo k vyhocení situace v Jižní Osetii, která propukla v následnou válku. Saakašvili nechal ihned zmobilizovat gruzínské vojsko, když se dozvěděl, že na jihoosetském území začíná operovat ruská armáda. Po ukončení konfliktu čelil Saakašvili v roce 2009 demonstracím a docházelo i k nepokojům na politické scéně, které byly spojeny s oficiálním vyhlášením nezávislosti Abcházie a Jižní Osetii o rok dříve. Gruzínsko-ruské vztahy následně eskalovaly do podoby přerušení veškerých diplomatických jednání (Theguradian.com, 2009).

2.4.2 Bezpečnostní vývoj v letech 2008 -2009

Vývoj bezpečnosti je v letech 2008 – 2009 charakterizován především vojenským konfliktem, který proběhl v srpnu 2008 v Jižní Osetii a následným částečně mezinárodním uznáním nezávislosti Abcházie a Jižní Osetie. Stěžejní události jsou rovněž kroky Gruzie usilující o vstoupení do NATO i přes válku, která si vyžádala odhadem 593 obětí.

Válka v Jižní Osetii

Byl válečný konflikt, který trval od 7. srpna 2008 do 16. srpna 2008 mezi Ruskem spolu s Abcházií a Jižní Osetií proti Gruzii. Primárním problémem a začátkem konfliktu bylo nevyřešení otázky nezávislosti Jižní Osetii, která po jihoosetsko-gruzínské válce v letech 1991-1992 vyhlásila na základě svého referenda úplnou nezávislost nad Gruzii. Faktem ale bylo, že referendum, které proběhlo v roce 1992 a následně i v roce 2006 nikdo kromě Jižní Osetii neuznával (Ceskatelevize.cz, 2008).

Ruská armáda se na intervenci do separatistické oblasti Jižní Osetii připravovala dlouhé roky, což se o gruzínské milici říci nedá a vpád ruských vojsk na její kontrolované území bylo rozhodně překvapením, které nikdo z tamních gruzínských vládních složek neočekával. Rusko se domnívalo, že veškeré gruzínské vojsko bude vysláno do Jižní Oseti a zbytek Gruzie bude nechráněná, čímž viděli Rusové možnost, že by mohli svrhnout tehdejší gruzínskou vládu. Jednání ruské strany se stalo utopistickou myšlenkou poté, co muselo dojít k přesunu ruských vojenských mírových

jednotek operujících v Jižní Osetii k hlavnímu městu Cchinvali, kde se očekával hlavní útok ze strany Gruzie. Dne 7. srpna roku 2008 gruzínský prezident nabádal, aby došlo k ukončení sporadických přestřelek a vyslovil zájem o vyhlášení celkové autonomie Jižní Osetie, jen za předpokladu, že Rusko se z jihoosetské oblasti stáhne a nebude docházet k dalším ozbrojeným konfliktům. Vyjednávání však nedostalo odezvy a gruzínští dělostřelci zahájili bombardování a vypalování vesnic v okolí hlavního města Cchinvali s cílem ho následně obsadit. Ruská armáda odpověděla o den později a poslala svou pozemní pěchotu přes kavkazský hřeben do hlavního města. Oficiálním výrokem ruského Dmitrije Medveděva bylo jen chránit civilní obyvatelstvo ruské národnosti, které je v Jižní Osetii zastoupeno z více než 90%. Ruská armáda následně využila situace a začala na území Jižní Osetii rozmisťovat balistické střely, které měly za účel v krajním případě bombardovat veškeré území v Gruzii i s hlavním městem Tbilisi. Jižní Osetii v závislosti na dění, které se zde odehrávalo, požádalo Rusko o vytvoření ruské vojenské základny na jejich území. Dne 11. srpna došlo k přesunu ruských vojsk do vnitrozemí Gruzie, kdy následně obsadili město Gori, které se nacházelo ani ne 60 km od hlavního města Tbilisi. Prezident Saakašvili vnímal situaci jako invazi z ruské strany s cílem obsadit hlavní město a následně přesunul gruzínskou armádu do centra Tbilisi. Prezident Dmitrij Medveděv vyzval 12. srpna ruskou armádu k ukončení veškerých válečných operací probíhajících v Gruzii s cílem obnovení mírových jednání. Velitelé ruské armády prezidentovo rozhodnutí následně ignorovali až do 16. srpna docházelo k drancování celé země prostřednictvím rabování, ničení místní infrastruktury a ohrožování gruzínského obyvatelstva. Oficiální ukončení války přichází s vyjádřením ruského ministra obrany Anatolijem Serďukovem dne 22. srpna 2008, kdy dochází ke stažení ruských vojsk z Gruzie. I přes dvojnásobný počet vojenských sil na straně Gruzii činící skoro 30 tisíc vojáků, byly celkové ztráty na životech 593 osob (Nytimes.com, 2008).

Bitva o soutěsku Kodori

Byla součástí rusko-gruzínského konfliktu v Jižní Osetii, která probíhala mezi dny 9-12. srpna. Jelikož soutěska Kodori, bylo jediné místo v Abcházii, které kontrolovala gruzínská armáda, rozhodla se ruská armáda intervenovat i do druhé

separatistické oblasti s cílem destabilizovat kontrolu Gruzie a vytvořit druhou válečnou frontu. Po dvou dnech politických jednání mezi prezidentem Abcházie Sergej Bagapš a Michail Saakašvilim, došlo 12. srpna k pozemnímu útoku ruských a abchazských vojsk o celkové síle asi 5 000 mužů, proti početnější gruzínské armádě, jenž její síla činila v oblasti 9 500 mužů. Gruzie v závislosti na dění, ke kterému docházelo v Jižní Osetii, stáhla veškeré vojsko z dané oblasti, aby nedošlo ke zbytečnému krveprolití. Konflikt si vyžádal pouze 3 mrtvé osoby (Worldlibrary.org, 2012).

Mezinárodní reakce na vyhlášení nezávislosti Abcházie a Jižní Osetie

S ukončením válečného konfliktu, který proběhl na začátku srpnu 2008, došlo 26. srpna 2008 k ruskému mezinárodnímu uznání nezávislosti Abcházie a Jižní Osetie. Země se de facto staly protektorátem spadající pod ruskou nadvládu, jelikož jsou obě země zcela závislé a na její finanční a hospodářské pomoci (Telegraph.uk, 2008).

Nezávislost Abcházie a Jižní Osetie uznaly také tři další státy, jako jsou Nikaragua, která nezávislost uznala v souvislosti s uzavřením lukrativní energetické smlouvy. Venezuela zase v souvislosti s poskytnutím zbraňového arsenálu a Nauru s poskytnutím finanční pomoci. Všechny zmíněné smlouvy, které Rusko uzavřelo s danými státy, upevnilo také jejich vzájemné diplomatické vztahy (Idnes.cz, 2009).

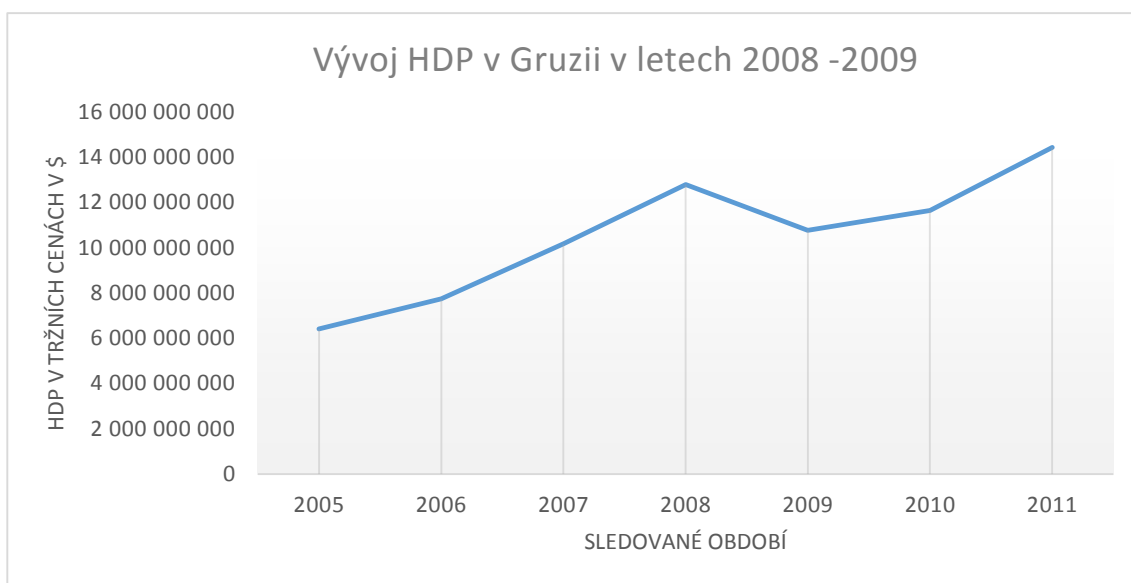
2.4.3. Ekonomický vývoj v letech 2008 – 2009

Veškeré ekonomické indikátory, které jsou v kapitole popisovány, nezahrnují území Abcházie a Jižní Oseti, které dne 26. srpna 2008 získaly nezávislost.

Vývoj a míra růstu HDP

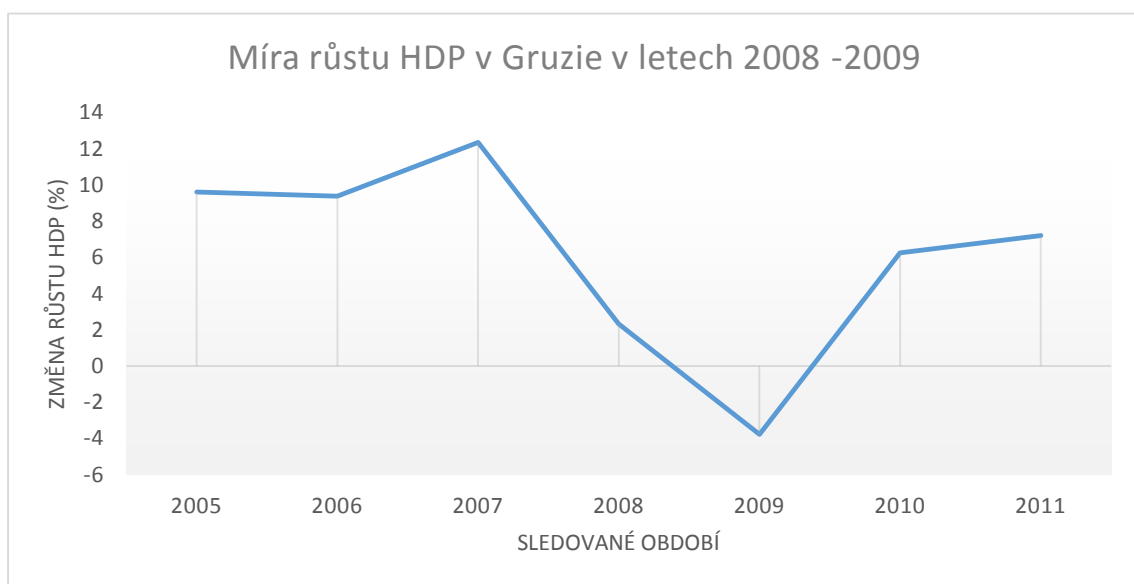
HDP v tržních cenách v období let 2008 – 2009 zaznamenal razantní vývoj. I přes období konfliktu v Jižní Osetii došlo za rok 2008 oproti roku minulému k celkovému nárůstu HDP o 20%. Narůstající trend z předchozích let je způsoben ekonomickým rozvojem sekundárního a terciárního sektoru s výraznou podporou vládních investic, na kterých byla tamní politika stavěna. Rok 2009 již vykazuje pokles zhruba o 16%, jenž bylo způsobeno dopadem celosvětové ekonomické krize, která postihla veškeré státy světa, ale také odezvou vzniku dvou nezávislých republik

Abcházie a Jižní Osetie a následnou ztrátou ekonomické sféry vlivu Ruska (Geostat.ge, 2016).

Graf 8 - Vývoj HDP v Gruzii v letech 2008 – 2009 (Vlastní zpracování na základě dat z <Http://Databank.worldbank.org>, 2016)

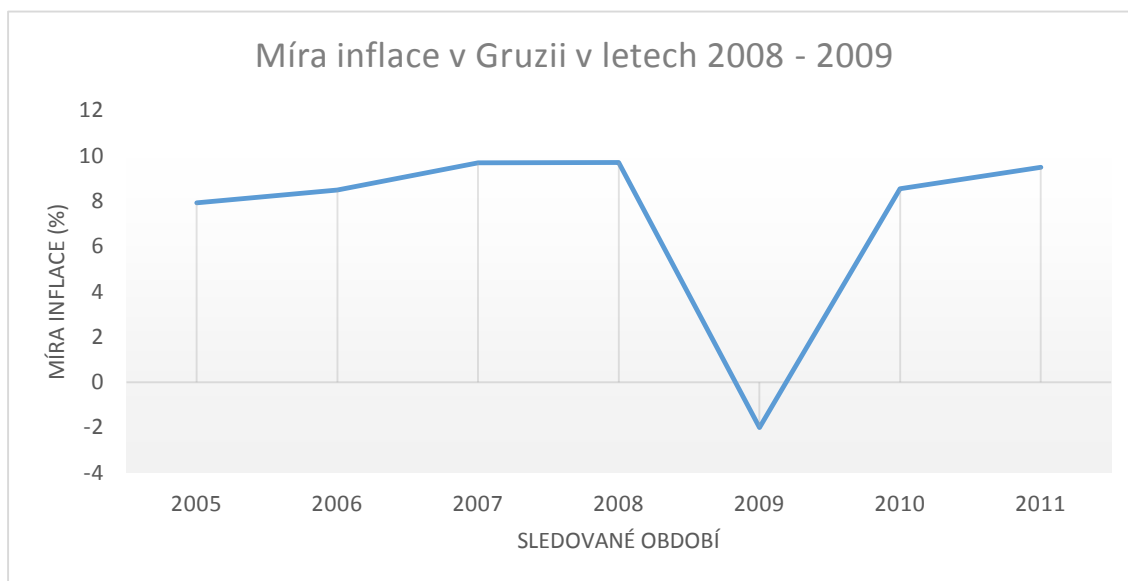
V letech 2008 – 2009 dochází k prudkému poklesu míry růstu HDP, jenž bylo ovlivněno pomalejším hospodářským vývojem a vyšší mírou emigrace v Gruzii způsobené válkou v Jižní Osetii, ale zejména děním ve světě, kdy došlo k mezinárodní ekonomické krizi. Veškeré události měly za následek pokles růstu HDP. V roce 2008 se ještě změna míry růstu HDP pohyboval v kladných hodnotách, konkrétně 2,3% ale rok následující ovlivněn celosvětovou hospodářskou krizí zapříčinil, že míra růstu se dostala do záporných hodnot, kde změna růstu HDP poklesla o -3,77% (Geostat.ge, 2016).

Graf 9 – Míra růstu HDP v Gruzii v letech 2008 – 2009 (Vlastní zpracování na základě dat z <Http://Databank.worldbank.org>, 2016)

Inflace

Jak lze na grafu pozorovat nedošlo v roce 2008 oproti předchozímu roku ke změně míry inflace, jenž dosahovala necelých 10% . Hluboký výkyv lze zaznamenat až o rok později, kdy došlo ke změně inflace až do deflace, která byla způsobena mezinárodní hospodářskou krizí. I přes usilovnou regulaci prostřednictvím měnové politiky a pevně směnných kurzů se nepodařilo inflace udržet v optimální míře, kdy následná hodnota deflace činila -2% (Geostat.ge, 2016).

Graf 10 – Míra inflace v Gruzii v letech 2008 – 2009 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Nezaměstnanost

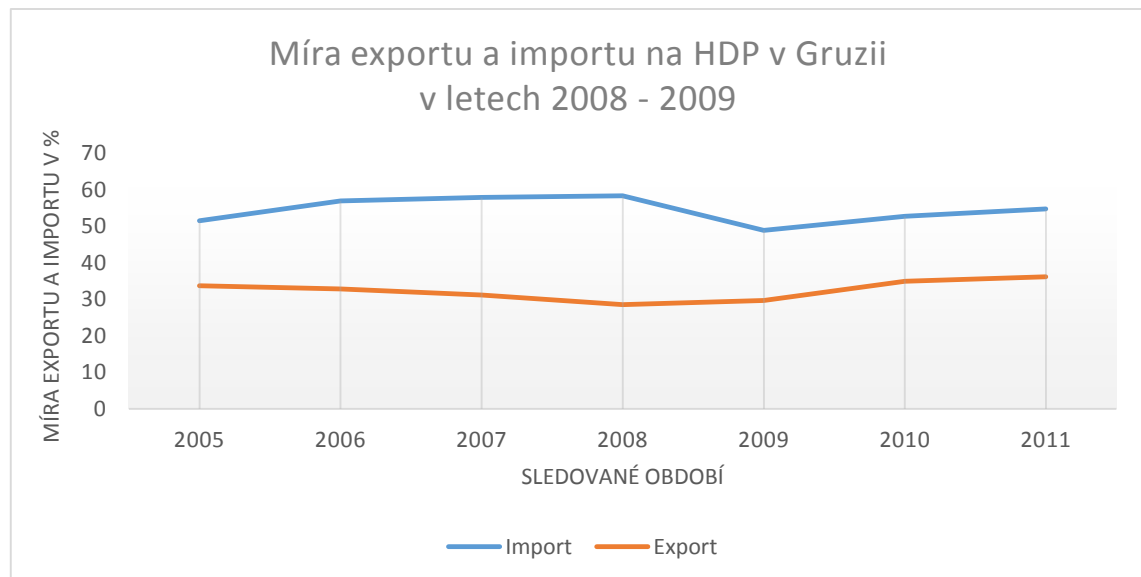
V letech 2008 – 2009 došlo oproti předchozímu období ke zvýšení nezaměstnanosti ze 13,3 % na 16,9%. Hlavním důvodem, proč k došlo k nárůstu o více jak 3% je hospodářský pokles a útlum pracovních odvětví, jenž bylo způsobeno globální ekonomickou krizí a následnou migrací obyvatelstva za prací do lépe prosperujících zemí. Stěžejní událostí byl rovněž ozbrojený konflikt v Jižní Osetii, který měl za následek emigraci více než 150 tisíc tamního obyvatelstva z problémových regionů, kteří prostřednictvím migrace způsobili strukturální nezaměstnanost (Geostat.ge, 2016).

Míra nezaměstnanosti v Gruzii (%)	
2005	13,8
2006	13,6
2007	13,3
2008	16,5
2009	16,9
2010	16,3
2011	15,1

Tabulka 4 – Míra nezaměstnanosti v Gruzii v letech 2008 -2009 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Zahraniční obchod

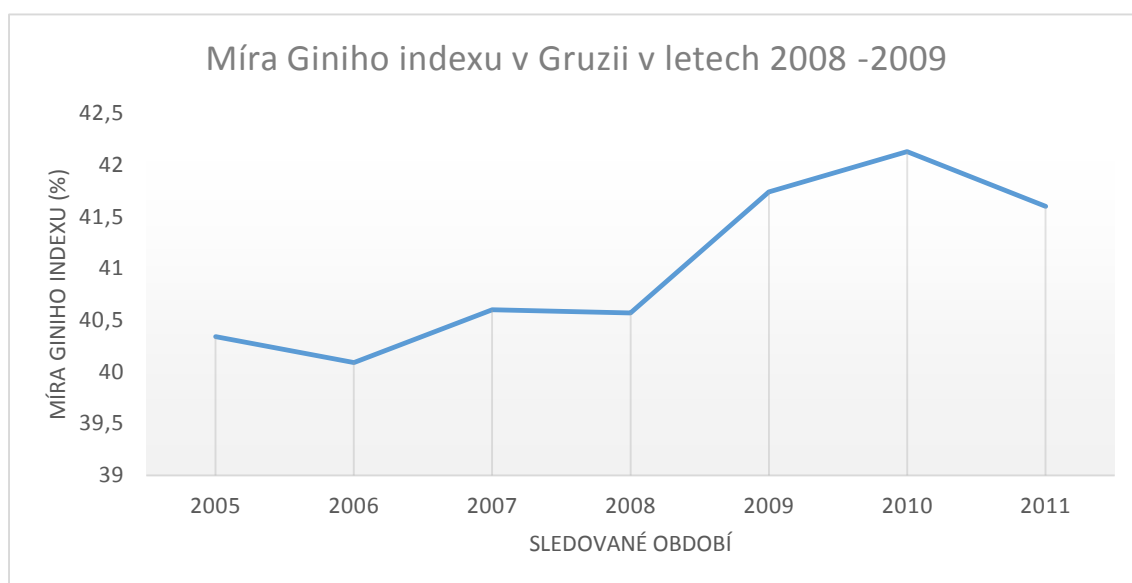
Zahraniční obchodní bilance Gruzie v letech 2008 – 2009 je výrazně poznamenána světovou ekonomickou krizí, kdy podíl importní složky na HDP klesl z 58% na 48%. Velmi významnou roli zde sehrála cena po poptávaném zboží, která se vlivem krize výrazně zvýšila. Následnou deflací pak došlo ke zhoršení celkové ekonomické situace země a exportní složka zaznamenala prostřednictvím snížené poptávky mírný pokles. V rámci zahraničního obchodu Gruzie však i nadále dochází k trendu, kdy import převyšuje export a podtrhuje fakt, že ekonomická nesoběstačnost země zapříčiňuje další problémy v makroekonomických ukazatelích (Geostat.ge, 2016).

Graf 11 - Míra exportu a importu na HDP v Gruzii v letech 2008 – 2009 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Giniho index

Celkové rozložení bohatství a důchodů mezi lety 2008 – 2009 vykazuje změnu jen o pouhé 1,2%. I přes ozbrojený konflikt a mezinárodní ekonomickou krizi nedošlo v rámci rozdělení příjmu k výraznému výkyvu. Spíše jde o kopírování dlouholetého trendu, který v Gruzii panuje způsobenou ekonomicko-politickou nestabilitou a špatným finančním ohodnocením neprosperujících hospodářských odvětví, kdy Giniho koeficient se pohybuje okolo 40% (Geostat.ge, 2016).

Graf 12 - Míra Giniho indexu v Gruzii v letech 2008 – 2009 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

2.5 Bezpečnostní a ekonomický vývoj Gruzie v letech 2010 -2015

Vývoj v letech 2010 – 2015 je charakteristický zejména ekonomickým rozvojem země a celkovým uklidněním bezpečnostní situace, která nastala po volbě nového prezidenta Giorgiho Margvelashviliho. Z bezpečnostního hlediska následně dochází k prozápadní politické orientaci a k integračním procesům Gruzie do NATO.

2.5.1 Politický vývoj v letech 2010-2015

Po ukončení konfliktu a světové ekonomické krize docházelo uvnitř Gruzie k obrovským demonstracím proti Saakašvilimu a jeho vládě, ve kterých gruzínské obyvatelstvo vidělo zdroj ekonomické a politické nestability. I když nedošlo k žádným

konfliktům, tak se karta proti prezidentovi obrátila v říjnu roku 2012, kdy došlo ke konání nových parlamentních voleb, ve kterých zvítězily politická uskupení: Gruzínský sen, které získalo ve volbách většinu hlasů a Sjednocené národní hnutí prezidenta Saakašviliho, které bylo následně postaveno do opozice. Volby měly celostátní úspěch, jelikož nebyly pozorovatelskými zástupci označeny za nijak zfalšované, ale za demokraticky korektní, kdy byla následně vláda vyměněna volebním rozhodnutím občanů, což se nestalo od vzniku Gruzínské republiky v roce 1991 (Ihned, 2012).

Následné prezidentské volby, které se uskutečnily o rok později v říjnu 2013, potvrdily prognózy a voličskou převahu kandidáta ze strany Gruzínský sen Giorgiho Margvelashviliho, který obdržel 62% hlasů a stal čtvrtým a zároveň nynějším prezidentem Gruzie. Jeho protikandidát ze strany Sjednoceného národního hnutí David Bakradzeho podpořilo jen 21% voličů. Volby byly následně označeny mezinárodními pozorovateli za zcela legitimní a proběhly korektně podle veškerých demokratických pravidel, které byly v zákoně ustanoveny (Electionguide.org, 2013).

Od roku 2010 a po volbě nového prezidenta Margvelashviliho zaznamenala Gruzie razantní vývoj v otázkách jednání o přístupu do mezinárodního členství v NATO, které se táhnou již řadu let. Právoplatné členství Gruzie ve zmíněné alianci by znamenalo možnost vymanit se ze sféry ruského vlivu v otázce bezpečnosti. Současná tamní vláda s novým prezidentem navázala na přechozí roky politických jednání orientovaných na prozápadní politiku a úzké navázání diplomatických vztahů s USA. Strategické kompetence o vstupu do aliance se opírají o fakt, že Gruzie je v současné době členem OSN a Rady Evropy. Kdyby došlo k další integraci do mezinárodního společenství jako je NATO, mohl by v Gruzii nastat jistý bezpečnostní vývoj a posílení politicko-ekonomických vztahů. Už přes desetiletí dlouhodobých konfliktů a politické nestability, usiluje Gruzii o vyřešení dané problematiky prostřednictvím národního vývoje, kde roli klíčových faktorů hraje demokracie a tržní ekonomie, který by jistým způsobem měly nasměřovat dosavadní politickou a vojenskou sféru (Bits.de, 2013).

Současná zahraniční politika Gruzie je angažována v několika mezinárodních organizacích jako je OSN, Rada Evropy či OBSE (Organizace bezpečnosti a spolupráce v Evropě), ale za nejvyšší cíl si kladou členství v NATO a EU. S přístupem členství do Evropské unie by mohlo dojít k zajištění, ale i k zefektivnění ekonomického sektoru

země a dalším bodem by mohlo být vzájemné navázání diplomatických vztahů s dalšími evropskými státy, jenž by podpořilo postavení Gruzie z politické hlediska. NATO pak představuje pro Gruzii prostředek k vymanění se ze sféry ruského vlivu. Rusko totiž v posledních letech operuje na gruzínském území prostřednictvím rozmístěných vojenských sil v pohraničních oblastech, jenž Gruzie vnímá jako záměrný cíl ohrožení její státní suverenity a vstupem Gruzie do NATO by mohlo dojít k mezinárodnímu vyřešení bezpečnosti rusko-gruzínských vztahů (Gov.ge, 2015).

2.5.2 Bezpečnostní vývoj v letech 2010 -2015

V Gruzii v letech 2010 – 2015 nedocházelo v rámci bezpečnostní hlediska k žádným ozbrojeným konfliktům či výrazným demonstracím. Po vyřešení otázky separatistický území Abcházie a Jižní Osetie docházelo v Gruzii k mírovým a diplomatickým jednáním snažící se posílit politickou a bezpečnostní regionální strukturu kavkazské oblasti. Po nových prezidentských volbách, které se odehrály v říjnu 2013, došlo k silné demokratizaci státu za cílem podpořit mír a státní suverunitu země. S nastolením nové vlády se Gruzie začala silně orientovat na prozápadní zahraniční politiku a následnou integraci do evropských a transatlantických struktur s cílem posílit bezpečnostní charakter země. I když proces začleňování začal o mnoho let dříve, neměl tak razantní vývoj jak v posledních letech. V důsledku snahy stát se členem NATO musela Gruzie do svých bezpečnostních struktur implementovat západní směrnice. Vlivem restrukturalizace došlo k celkové změně v rámci obranné strategie, kdy část pozemních vojsk Gruzie jsou rozmístěny v rusko-gruzínských pohraničních oblastech země, kde mají za úkol kontrolovat problémové oblasti, které by mohly narušit svrchovanost státu. Gruzie se rovněž v posledních letech v rámci bezpečnostního hlediska opírá o fakt, že na jejím území je konstruován velice stěžejní ropovod Baku-Tbilisi-Ceyhan, který zastává významnou roli v kavkazském regionu a hovoří se, že by se mohl stát zdrojem problémů v nadcházejících letech. Mezi hlavní důvod se zde řadí vyhrocená a nestabilní situace v kavkazském regionu, který je střediskem mnoha probíhajících nepokojů v Náhorním Karabachu, Ingušsku, Čečensku či celkové postavení Abcházie a Jižní Osetie. Postavení Gruzie v kavkazském regionu je rovněž jeden z aspektů, proč by se měla stát členem NATO, kdy následnou integrací by mohlo

dojít k celkové eliminaci zmíněných hrozeb, která by mohla přerůst ve zbytečný konflikt (Gov.ge, 2014).

Vstup Gruzie do NATO by znamenal poskytnutí vzájemné ochrany i povinnost angažovat se do celkového dění v rámci mezinárodní bezpečnosti. Faktem je, že Gruzie se v posledních letech snaží jistým způsobem na alianci zapůsobit, kdy v rámci řešených aktivit, do kterých se NATO zapojuje, Gruzie přispívá svým vlastním vojskem. Typickým příkladem je bývalá válka v Afghánistánu probíhající v letech 2003 až 2011 či novodobá válka v Afghánistánu, která začala na počátku roku 2015 (Jamestown.org, 2013).

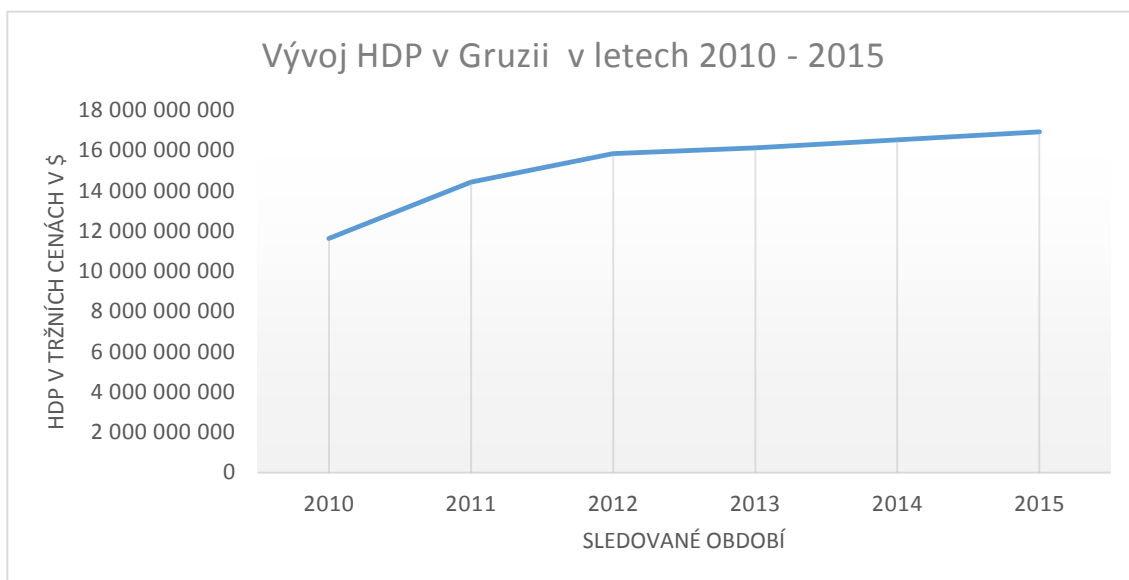
2.5.3 Ekonomický vývoj v letech 2010 – 2015

Ekonomický vývoj ve sledovaném období je především ovlivněn nově zvolenou vládou v roce 2012 a zvoleným prezidentem v roce 2013, kdy začalo docházet k podpoře ekonomických odvětví formou investic do upadajících i prosperujících průmyslových sektorů. Celkový ekonomický trend je rovněž podpoře absencí konfliktů.

Vývoj a míra růstu HDP

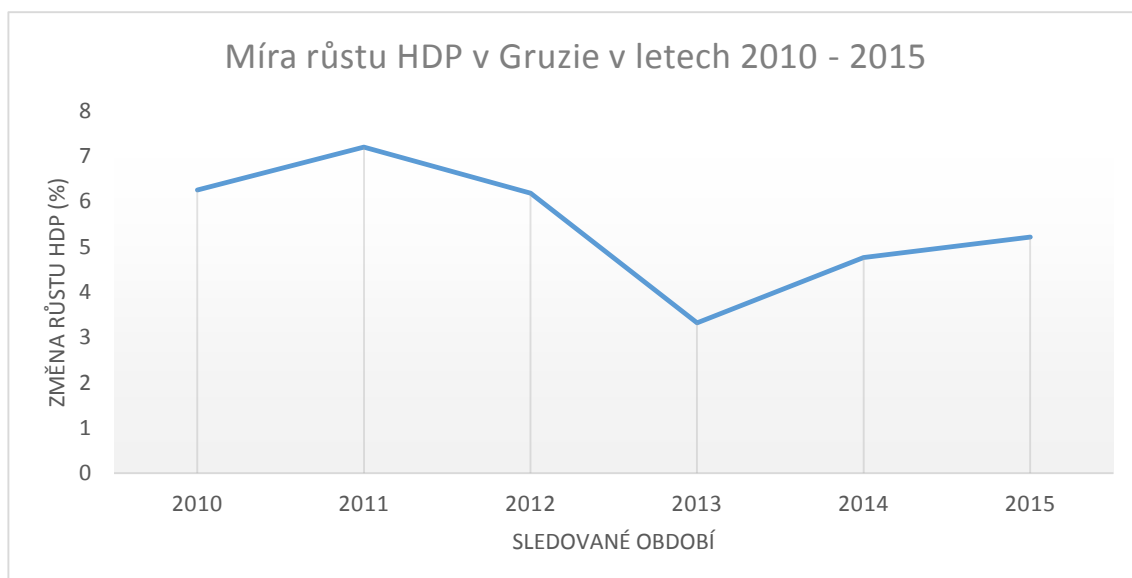
Ve vývoji HDP v letech 2010 – 2015 dochází k razantnímu růstu, kdy klíčovým přelomem se stal rok 2012 – 2013, kdy došlo v roce 2012 k novým parlamentním volbám a o rok později k prezidentským. Následným etablováním nové vlády došlo k zainvestování do upadajících ale i prosperujících ekonomických sektorů. Celková změna HDP v tržních cenách od roku 2012 do roku 2015 vrostla o 6,9%. Neustálé zvyšování výroby všech statků a služeb je způsobeno absencí konfliktů a politické nestability. Dalším činitelem je politická strana Gruzínské sen, která vznikla iniciací tehdejšího premiéra Gruzie Bidziny Ivanišviliho prosazující ideu demokratické Gruzie, jenž prostřednictvím vysokých finančních dotací do upadajících hospodářských odvětví, které zapříčinily celkový ekonomický růst země (Geostat.ge, 2016).

Graf 13 - Vývoj HDP v Gruzii v letech 2010 – 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

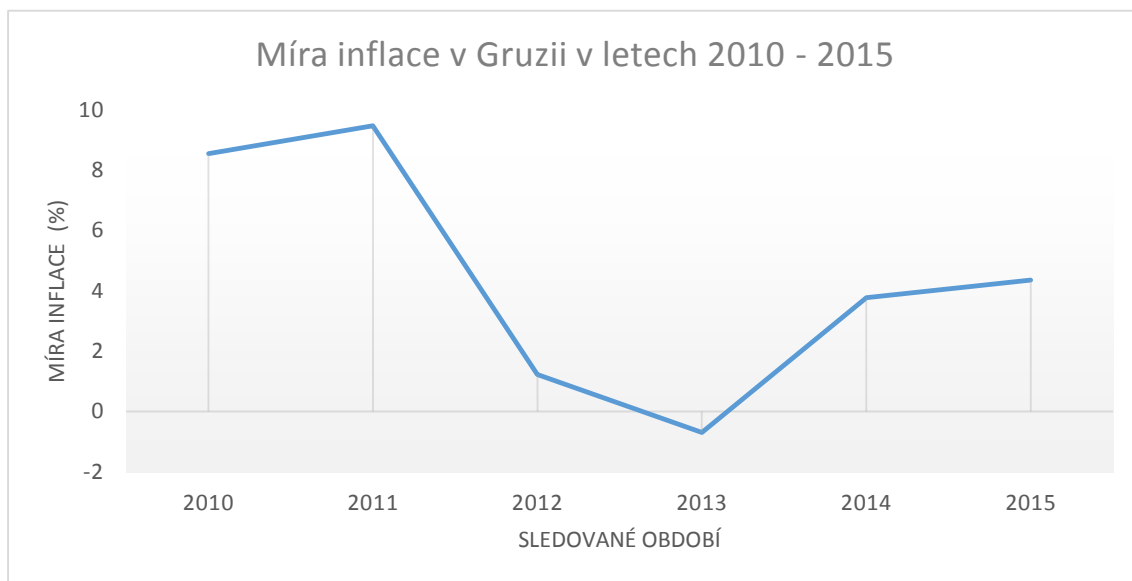
Oproti vývoji HDP v tržních cenách nezaznamenává míra růstu HDP stacionární trend, nýbrž zde dochází k výkyvům. Příkladem je toho rok 2011 a zvýšení míry růstu HDP o 1% oproti roku 2010 anebo rok 2013, kdy dochází oproti předchozímu roku k poklesu o 2,8%. Celkový vývoj vlastně koresponduje s předchozím grafem, kdy buď došlo k vyšší procentuální změně HDP, nebo nižší, jenž pak způsobuje onen kolísavý průběh vývoje míry růstu HDP (Geostat.ge, 2016).

Graf 14 – Míra růstu HDP v Gruzii v letech 2010 – 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Inflace

Ve sledovaném období 2012 – 2013 lze pozorovat, že v Gruzii dochází k celkovému poklesu inflace z 9,5% z roku 2011 až do záporných hodnot, kdy k roku 2013 došlo k deflaci, která činila -0,7%. Klesající trend byl způsoben nadměrně vyrobeným množstvím zboží a služeb v ekonomice, kdy do jisté míry docházelo k absenci peněžního kapitálu. Druhým faktorem byl nízký pokles cen dovezeného zboží. V období let 2014 – 2015 je již inflace mírné formy dosahující kolem 5% (Geostat.ge, 2016).

Graf 15 - Míra inflace v Gruzii v letech 2010 – 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Nezaměstnanost

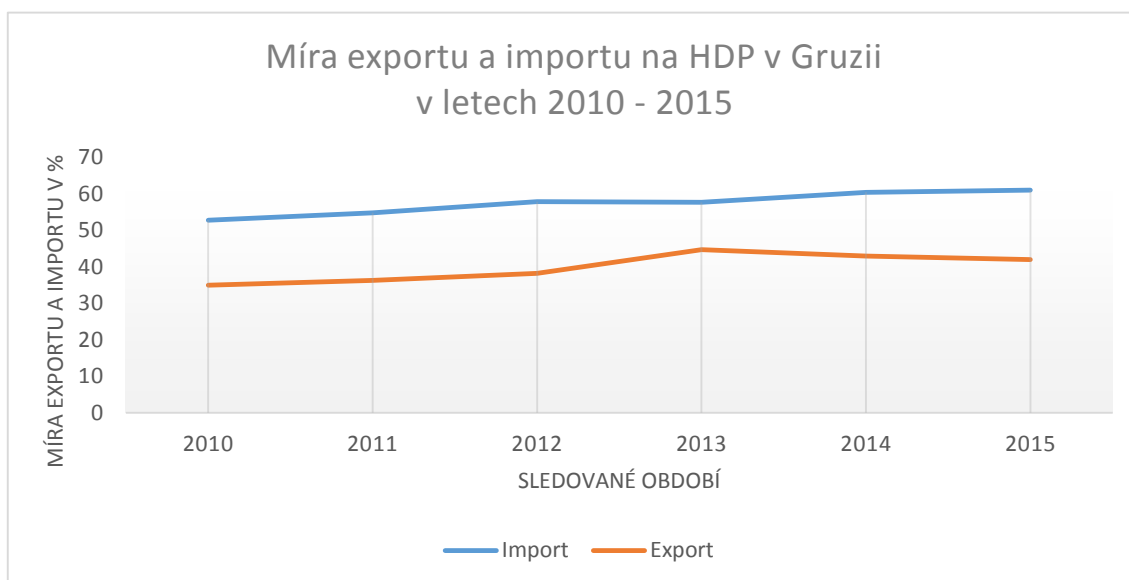
V období let 2010 – 2015 dochází poklesu míry nezaměstnanosti z 16,3% na 13,1 %. Klesající trend je způsoben vznikem nových pracovních míst v ekonomicky upadajících odvětvích prostřednictvím finančních dotací, které začaly být poskytovány od roku 2013. Dalším faktorem je vyšší poptávka firem po pracujících, které v rámci ekonomického rozvoje a zvýšení příjmů nabízejí nové pracovní místa. Mimo jiné v Gruzii dochází také ke snižování počtu vystěhovalých. Klesající trend je možné sledovat již od vyhlášení nezávislosti v roce 1991 až po současnost. Lze ale konstatovat, že nezaměstnanost v roce 2015 je nejmenší za posledních 10 let (Geostat.ge, 2016).

Míra nezaměstnanosti v Gruzii (%)	
2010	16,3
2011	15,1
2012	15
2013	14,6
2014	13,4
2015	13,1

Tabulka 5 – Míra nezaměstnanosti v Gruzii v letech 2010 -2015 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Zahraníční obchod

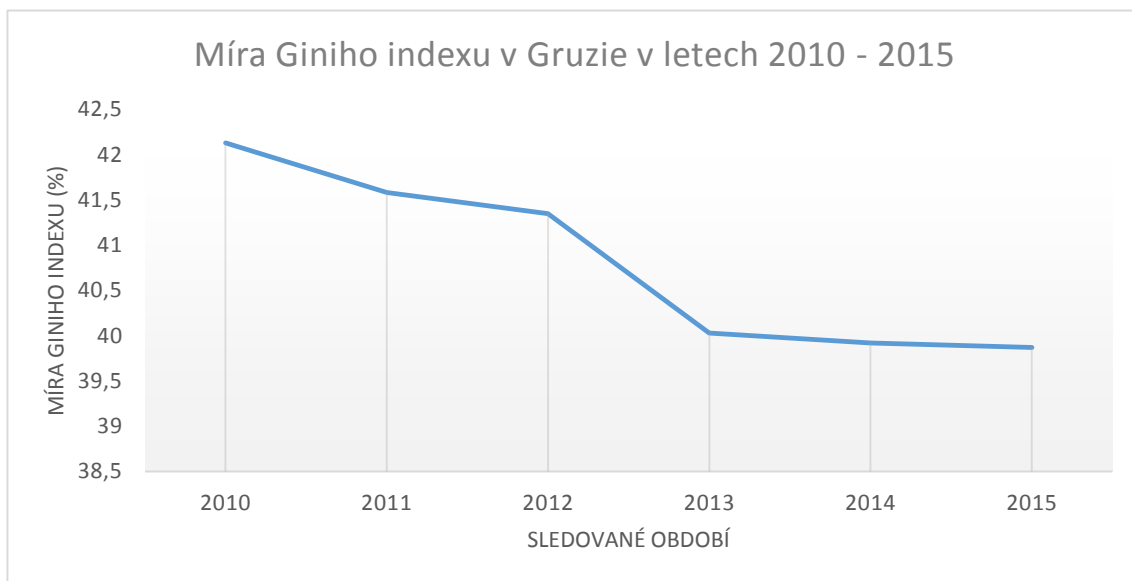
V období 2010 – 2015 tvoří větší podíl HDP importní než exportní složka. Gruzie v posledních letech v zahraničním obchodě zaznamenává razantní vývoj v průmyslovém a petrochemickém průmyslu, díky zisku peněz za transfer ropovodu, který územím prochází. Rovněž se za dané sledované období zvýšila těžba železných i neželezných kovů a také manganu, ze kterého exportní politika Gruzie profituje již od své nezávislosti. Poptávka po zmíněných exportních komoditách jsou rovněž důležitou stránkou zahraničního obchodu, na kterých Gruzie staví svůj razantní vývoj HDP (Geostat.ge, 2016).

Graf 16 - Míra exportu a importu na HDP v Gruzii v letech 2010 – 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

Giniho index

Křivka Giniho koeficientu jde vidět, jak se s odstupem let začíná v Gruzii snižovat příjmová nerovnost. Největším skokem bylo období mezi lety 2012 – 2013, kdy došlo ke snížení o 1,32 %, jenž bylo do jisté míry způsobeno hospodářským rozvojem upadajících pracovních odvětví a následným zvýšením mzdového ohodnocení., které přišlo s etablováním nové vlády v říjnu 2012 a následným zvolením nového prezidenta Margvelashviliho v roce 2013 (Geostat.ge, 2016).

Graf 17 Míra Giniho indexu v Gruzii v letech 2010 – 2015 (Vlastní zpracování na základě dat z [Http://Databank.worldbank.org](http://Databank.worldbank.org), 2016)

3. NÁVRHOVÁ ČÁST

NATO v závislosti na spolupráci s nečlenskými státy založilo tzv. Euroatlantické partnerství, které se skládá ze dvou složek Partnerství pro mír (PfP), založeno v roce 1994, a Euroatlantická rada partnerství (EAPC) založena v roce 1997. Po vzniku zmiňovaného společenství se Rusko spolu s Gruzii staly právoplatnými členy a na základě vzniklého partnerství musely být přijaty bezpečnostní normy, jako je vzájemná vojenská spolupráce s aliancí a fórum politických mírových jednání jako východisko konfliktů. Od roku 2002, kdy se v Praze konal summit NATO, došlo k vytvoření k tzv. Individuálních akčních plánů pro partnerství, které efektivněji propojily diplomatické vztahy mezi členy a aliancí. Gruzie a její vstup do NATO, je v posledních letech stěžejní otázkou z hlediska bezpečnosti, kdy případný vstup by umožnil reformaci a modernizaci ozbrojených složek státu. Gruzie se v rámci zlepšení partnerských vztahů se členy aliance aktivně zapojuje do spojeneckých mírových operací NATO, kterými byla válka v Iráku a nynější válka v Afghánistánu. I přes bezpečnostní operace, kterých je Gruzie součástí nedochází k výraznějším integračním procesům do NATO (Parlamentnilisty.cz, 2015).

Geopolitického členění je nyní zásadní bezpečnostní otázkou Gruzie. USA v posledních letech bezprostředně nabádá členy aliance, aby se Gruzie stala členem v závislosti na aktivitách, které prostřednictvím Euroatlantického partnerství koná, jako jsou bezpečnostní reformy země a především vojenské mírové operace, kterých se Gruzie zúčastňuje. I po ozbrojeném konfliktu, který se stal v roce 2008 v Jižní Osetii, zastává USA názor, že by se Gruzie měla stát aliančním členem. Zde však nastupuje nový klíčový aktér, kterým je Rusko. Většina států se obává reakce Ruska, která by nastala, pokud by Gruzii byl přístup umožněn. Následný vstup by pak mohl vést k destabilizaci celého regionu. Proto jsou jednotlivá politická tvrzení aliančních států ohledně vstupu Gruzie do NATO zcela odlišná a každý stát jedná v závislosti na udržení svých diplomatických vztahů buď s USA, nebo Ruskem. Nestabilní bezpečnostní situace Gruzie je ovlivněna mezinárodním uznáním Abcházie a Jižní Osetie spadající pod ruskou sféru vlivu, jenž narušuje celkovou svrchovanost i územní integritu Gruzie. USA již několik let pobízí Rusko, aby došlo k procesu zrušení anexe separatistických regionů a k odchodu veškeré ruské armády z oblastí spadající pod gruzínskou nadvládu.

Rusko vnímá akt jako provokaci USA, která záměrně posílá své vojenské příslušníky do pohraničních oblastí.

Vyřešení otázky postavení Gruzie v mezinárodním bezpečnostním komplexu je nyní ovlivněno vztahem USA a Ruska. USA se stalo v posledních deseti letech strategickým spojencem Gruzie, kdy docházelo k posilování prozápadních bezpečnostních norem, a stala se důležitým aktérem vstupních jednání Gruzie do NATO. Gruzie si klade za cíl, že se vstupem do aliance, by mohlo dojít k celkovému urovnání bezpečnostních problémů, které v Gruzii probíhají již od vzniku nezávislosti. Zároveň by došlo k celkovému omezení sféry vlivu Ruska a musela by se mezinárodně vyřešit otázka separatistických regionů Abcházie a Jižní Osetie.

Z ekonomického, národnostního a historického hlediska Gruzie není vstup do aliance východiskem řešení bezpečnostních otázek. Vstup Gruzie do NATO by sice měl za následek posílení bezpečnostního rámce, ale existuje zde i mnoho dalších prvků ovlivňující bezpečnostní postavení země jako je například ekonomický sektor. Gruzínská ekonomika od počátku nezávislosti až do vlády Saakašviliho vykazovala zpomalující rozvojový trend, který byl ovlivněn tamní vládou, konflikty, ale i ztrátou ruského hospodářského partnerství. Vliv ekonomické nestability měl v Gruzii za následek masivní migraci tamního obyvatelstva do zahraničí, jenž bezpečnostní charakter země neposílil.

Gruzínské národnostní složení je velmi heterogenní a celý kavkazský region se vyznačuje mnohopočetnými národnostmi, které žijí v pohraničních oblastech jiných států. Gruzie je typickým příkladem státu, jehož obyvatelstvo ovlivňuje bezpečnostní složku země. Již od vzniku Gruzie v roce 1991 docházelo v separatistických regionech Abcházie a Jižní Osetie ke konfliktům, které vyústily v následnou válku. Primárním problémem zde bylo národnostní složení tvořené minoritními Rusy a majoritními Gruzinci, kde vzájemné nerespektování a nedodržování demokratických hodnot vedlo k celkové destabilizaci země.

Historické souvislosti měly zásadní vliv na novodobý bezpečnostní charakter Gruzie. Vše vychází z rusko-gruzínských vztahů, které započaly po první světové válce. Na území Gruzie docházelo k procesu rusifikace obyvatelstva a posilování sféry vlivu až do počátku 90. let minulého století. Mezinárodní vztahy tehdejšího SSSR a Gruzie

byly stavěny na vzájemné ekonomické a bezpečnostní interakci. Jelikož Gruzie spadala pod sovětskou sféru vlivu, docházelo permanentně k hospodářské pomoci, která zapříčinila následný ekonomický rozvoj Gruzie, který vykazoval pozitivní trend. Klíčovým zlomem se stal rok 1991, kdy s procesem vyhlášení nezávislosti Gruzie došlo k utlumení vzájemných rusko-gruzínských vztahů.

Při zvažování přístupu Gruzie do NATO je nutné brát v potaz možnost vyhrocení vzájemných vztahů mezi Ruskem a Gruzii. Současně by to také znamenalo eskalaci bezpečnostní situace, která již od roku 1991 tedy od vyhlášení gruzínské nezávislosti není zcela stabilní. Co se týká vztahů mezi Gruzii a USA, tak v případě, že by Gruzie do NATO přistoupila, došlo by k posílení diplomatických jednání a úspěšnému členství v alianci. Statut člena by dále znamenal posílení stabilnější bezpečnostní situaci, kterou by doprovázel odchod ruské armády z gruzínských pohraničních území a vyřešení otázky autonomních republik Abcházie a Jižní Osetie, které v současné době patří pod ruský protektorát. Významným problémem v cestě je neochota ostatních členských států aliance podpořit vstup Gruzie do NATO, které se obávají následné reakce Ruska (Economist.com, 2012).

ZÁVĚR

Bezpečnostní a ekonomický charakter Gruzie zaznamenal od vyhlášení nezávislosti dne 9. dubna 1991 až po současnost razantní vývoj. Období etnických nepokojů na počátku 90. let minulého století, které probíhaly v separatistických oblastech Abcházie a Jižní Osetie mezi tamním gruzínským a ruským obyvatelstvem vyústil v následný ozbrojený konflikt. Nevyřešená situace politického uspořádání separatistických území měla za následek i celkovou destabilizaci státu z ekonomického a bezpečnostního hlediska. Stěžejním faktorem byla zřetelná snaha Ruska o narušení státní svrchovanosti Gruzie, kdy docházelo k rozmisťování ruských armádních složek v pohraničních oblastech problémových regionů. Po ukončení konfliktů v roce 1994, které si vyžádaly přes 40 tisíc mrtvých, se Gruzie také potýkala s politickou nestabilitou a vysokou mírou korupce, které vyústily v následné demonstrace probíhající po celém území Gruzie a zejména v hlavním městě Tbilisi. Nadcházející období mělo charakter ekonomické stagnace, kdy nedocházelo k výraznému vývoji hospodářských aktivit země. Celkový rozvoj zahraničního obchodu a HDP vykazoval v období 90. let minulého století spíše nevzrůstající trend. Ve všech gruzínských regionech začalo docházet k etnickým nepokojům a demonstracím, které následně vyvolaly podnět k masivní emigraci gruzínského obyvatelstva do zahraničí, který probíhá až do současnosti. Ke zlomu došlo v roce 2003, kdy v Gruzii proběhla Růžová revoluce, která měla za následek svržení tehdejšího prezidenta Eduarda Ševardnadzeho v důsledku jeho způsobu vlády, kdy v Gruzii nedocházelo k žádnému potencionálnímu ekonomickému rozvoji a k uklidnění bezpečnostní situace. S nástupem nového prezidenta Michaila Saakašviliho se začala více projevovat prozápadní orientace a přijímání bezpečnostních nařízení, jenž měly vést k procesům přístupu Gruzie do NATO. Vše vyvrcholilo událostí v roce 2008, kdy došlo k tzv. Válce v Jižní Osetii, jenž měla za následek ruské vyhlášení nezávislosti dvou separatistických regionů Abcházie a Jižní Osetie, čímž došlo k celkové ztrátě gruzínské sféry vlivu v daných regionech. Vznikem nových republik začalo docházet k diplomatickým rozporům mezi Gruzii a Ruskem, kdy gruzínská vláda poukazovala na fakt, že válka byla jen prostředkem k vyhocení vzájemných vztahů s cílem ovlivnit mínění aliančních států, aby Gruzie ztratila přístup do NATO. Zásadní změna nastala v roce 2012, kdy došlo k novým parlamentním

volbám, ve kterých zvítězilo politické uskupení Gruzínský sen s představitelem Giorgem Margvelashvilim, který se o rok později stal novodobým prezidentem Gruzie. Po volbách začalo v zemi docházet k ekonomickým reformám, které měly zejména podpořit upadající průmyslové odvětví a předejít emigraci gruzínské obyvatelstva. Z hlediska bezpečnosti dochází v Gruzii k prohlubování integračních procesů do NATO, kdy se země v rámci možného členství angažuje v mezinárodních mírových operacích. Zdali se Gruzii podaří stát právoplatným členem aliance, závisí jen postoji všech členských států, kdy některé zastávají názor, že Gruzie není ještě připravena stát se její součástí, jelikož nemá vyřešené své územní problémy, které podkopávají celkovou svrchovanost.

Seznam použitých zdrojů

Odborná literatura

AYAL, Igal. International Product Life Cycle: A Reassessment and Product Policy Implications. *Journal of Marketing*[online]. Chicago: American Marketing Association, 1981, **45**(4), 91 [cit. 2016-04-11]. ISSN 00222429.

BEISSINGER, Mark R. a Crawford YOUNG. *Beyond state crisis?: postcolonial Africa and post-Soviet Eurasia in comparative perspective*. Baltimore: Distributed by Johns Hopkins University Press, c2002. ISBN 193036508X

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Vyd. 2., přeprac. a rozš. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.

BUZAN, Barry a Lene HANSEN. *Defining International Security Studies. The Evolution of International Security Studies*. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, s. 8-20. DOI: 10.1017/CBO9780511817762.003. ISBN 9780511817762.

BUZAN, Barry and Ole WAEVER. *Regions and Powers: The Structure of International Security*. Copenhagen: University of Copenhagen, 2003, 569 p. ISBN 978-0521-89111-0.

CORNELL, Svante E., *Small Nations and Great Powers: A Study of Ethnopolitical Conflict in the Caucasus*, 2001. str. 156. Routledge (UK), ISBN 0-7007-1162-7.

DELAHUNTY, Robert a John YOO. Kant, Habermas and Democratic Peace. *Chicago Journal of International Law*[online]. Chicago: University of Chicago Law School, 2010, **10**(2), 437-473 [cit. 2016-04-11]. ISSN 15290816.

EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost na počátku 21. století*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - AVIS, 2006. ISBN 80-7278-326-2. Dostupné z WWW: <<http://www.army.cz/scripts/detail.php?id=9960>>

HIGGINS, Benjamin. From Growth Poles to Systems of Interactions in Space. *Growth and Change* [online]. Lexington: Blackwell Publishing Ltd, 1983, **14**(4), 3 [cit. 2016-04-12]. ISSN 00174815.

HIRSCHMAN, Albert O. *The strategy of economic development*. Yale University Press, 1961.

JUREČKA, Václav. *Mikroekonomie*. Praha: Grada, 2010. Expert. ISBN 978-80-247-3259-6.

JUŘÍČEK, Ludvík a Petr ROŽŇÁK. *Bezpečnost, hrozby a rizika v 21. století*. Vyd. 1. Ostrava: Key Publishing, 2014. Monografie. ISBN 978-80-7418-201-3.

K'ARUMIŽE, Zurab a James V WERTSCH. *Enough!: the Rose Revolution in the Republic of Georgia 2003*. Nova Science Publishers, 2005. ISBN 1594542104.

KREJČÍ, Tomáš. *Regionální rozvoj: teorie, aplikace, regionalizace*. 1. vyd. V Brně: Mendelova univerzita, 2010. ISBN 978-80-7375-414-3.

KRUGMAN, Paul. Increasing Returns and Economic Geography. *Journal of Political Economy* [online]. The University of Chicago Press, 9106, 99(3), 483 [cit. 2016-04-15]. DOI: 10.1086/261763. ISSN 0022-3808.

KRUGMAN, Paul. What's new about the new economic geography? *Oxford Review of Economic Policy* [online]. Oxford: Oxford Publishing Limited(England), 1998, 14(2), 7-17 [cit. 2016-04-15]. ISSN 0266903X.

LEIBENSTEIN, Harvey. Beyond Economic Man: Economics, Politics, and the Population Problem. *Population and Development Review* [online]. The Population Council, 1977, 3(3), 183-199 [cit. 2016-04-13]. DOI: 10.2307/1971888. ISSN 00987921.

SKOKAN, Karel. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. Vyd. 1. Ostrava: Repronis, 2004. ISBN 80-7329-059-6.

SLIDER, Darrell. The Politics of Georgia's Independence. *Problems of Communism* [online]. Washington: Superintendent of Documents, 1991, 40(6), 63 [cit. 2016-04-27]. ISSN 0032941X.

SOJKA, Milan. *Dějiny ekonomických teorií*. Vyd. 1. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-80-87109-21-2.

ŠIMKOVÁ, Eva. *Základy ekonomie a drobného podnikání: systematický přehled základní ekonomické problematiky*. Vyd. 3., aktualiz. a rozš. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014. ISBN 978-80-7435-358-1.

TÓTH, Rastislav. *Politologický slovník*. Vydání první. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0807-5.

WAIŠOVÁ, Šárka. Od národní bezpečnosti k mezinárodní bezpečnosti. Kodaňská škola na křižovatce strukturálního realismu, anglické školy a sociálního konstruktivismu. *Mezinárodní vztahy*. 2004, vol. 39, no. 3, s. 66-86. Dostupné z WWW: <<https://mv.iir.cz/article/view/124>>. ISSN 0323-1844.

Internetové zdroje

BITS.DE [online]. 2013. *Georgia and the world: A vision and strategy for the future*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:

<<http://www.bits.de/NRANEU/docs/CFE/GeorgiaStrategy.pdf>>

BRITANNICA. COM [online]. 2015. Mikheil Saakashvili President of Georgia. *Encyclopædia Britannica* [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<<http://www.britannica.com/biography/Mikheil-Saakashvili>>

BUSINESSINFO.CZ [online]. 2015. Souhrnná teritoriální informace Gruzie. *Businessinfo – zahraniční obchod*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<<http://www.businessinfo.cz/cs/zahranicni-obchod-eu/teritorialni-informace-zeme/gruzie.html>>

CIA.GOV [online]. 2015. The World Factbook – Georgia. *Central intelligence agency*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gg.html>><http://www.telegraph.co.uk/news/obituaries/10950980/Eduard-Shevardnadze-obituary.html>>

CIVIL. GE [online]. 2007. Officials Visit Kodori. *Civil.ge – Daily News Online* [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <<http://civil.ge/eng/article.php?id=15499>>

CIVIL. GE [online]. 2002. Political Agenda Overshadows Environmental Concerns. *Go-ahead Given to BTC* [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<<http://www.civil.ge/eng/article.php?id=2811>>

ECONOMIST.COM [online]. 2012. Despite its unhappy history and dire geography, Georgia is doing well. *Georgia's history*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<<http://www.economist.com/news/books-and-arts/21567041-despite-its-unhappy-history-and-dire-geography-georgia-doing-well-bad-location>>

ELECTIONGUIDE.ORG [online]. 2013. Election for President – Georgia. *ElectionGuide*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<<http://www.electionguide.org/elections/id/2287>>

GEOHIVE.COM [online]. 2016. Georgia – General Information. *Geohive*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.geohive.com/cntry/georgia.aspx>>

GEOSTAT.GE [online]. 2016. Database – Georgia. *National statistic office of Georgia*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <http://www.geostat.ge/index.php?action=page&p_id=638&lang=eng>

GLOS.Y. INFO [online]. 2005. Gruzínsko – abcházský konflikt. *Glosy*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <<http://glosy.info/texty/gruzinsko-abchazsky-konflikt-1992-1993>>

GOV.GE [online]. 2016. Public information. *Ministry of Defence of Georgia*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.mod.gov.ge/?lang=eng>>

HRW.ORG [online]. 1995. Georgia/Abkhazia: Violations of the laws of war and Russia's role in the conflict. *Human Rights Watch* [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <<https://www.hrw.org/reports/1995/Georgia2.htm>>

IDNES.CZ [online]. 2009. Nejmenší republika světa uznala Abcházii, od Rusů dostane miliony. *Zahraniční zprávy – iDnes*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/nejmensi-republika-sveta-uznala-abchazii-od-rusu-dostane-miliony-py8-/zahranicni.aspx?c=A091215_183756_zahranicni_stf>

IHNED. CZ [online]. 2012. Gruzínský sen uspěl ve volbách. *Hospodářské noviny*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <<http://domaci.ihned.cz/svet-evropa/c1-57708220-gruzinsky-sen-uspel-ve-volbach-pruzkumy-predpovidaji-opozici-zisk-51-procent-hlasu>>

JAMESTOWN.ORG [online]. 2013. Georgian Defense Minister Unveils Plans to Create Entirely Professional Army, Compatible with NATO Forces. *The Jamestown foundation*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=40305>

JAMESTOWN.ORG [online]. 2015. The Latest Census Underlines Georgia's Profound Demographic Crisis. *The Jamestown foundation*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=43902>

MZV. CZ [online]. 2015. Gruzie – Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/asia/gruzie>

NATOAKTUAL.CZ [online]. 2015. Gruzie pokročila ke členství NATO. Pozvánku ke vstupu ale zatím nemá. *Zpravodajství – natoaktual.cz*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <http://www.natoaktual.cz/gruzie-se-priblizila-k-nato-df4-na_zpravy.aspx?c=A150205_151144_na_zpravy_m00>

NYTIMES.COM [online]. 2016. Mikheil Saakashvili – Georgian Democracy. *The New York Times*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<<http://www.nytimes.com/topic/person/mikheil-saakashvili>>

PARLAMENTNILISTY.CZ [online]. 2015. Gruzie: Ať státy NATO seberou odvahu a udělají z nás člena NATO!. *První zprávy*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<<http://prvnizpravy.parlamentnilisty.cz/zpravy/zpravy/gruzie-at-staty-nato-seberou-odvahu-a-udelaji-z-nas-clena-nato>>

SCHWIRTZ Michael. Russia and Georgia Clash Over Separatist Region. *The New York Times*. [online]. 2008 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<<http://www.nytimes.com/2008/08/09/world/europe/09georgia.html>>

STRAŠÍKOVÁ Lucie. Jižní Osetie usiluje o nezávislost již od rozpadu SSSR. *Česká televize*. [online]. 2008 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1445466-jizni-osetie-usiluje-o-nezavislost-jiz-od-rozpadu-sssr>>

RATLIFF Rebecca. South Ossetian Separatism in Georgia. *ICE Case Studies*. [online]. 2006 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<<http://www1.american.edu/ted/ice/ossetia.htm>>

RUKHADZE Vasili. The Latest Census Underlines Georgia's Profound Demographic Crisis. *The Jamestown foundation*. [online]. 2015 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<http://www.jamestown.org/single/?tx_ttnews%5Btt_news%5D=43902>

RUSSIAPEDIA.COM [online]. 2011. Prominent Russians: Eduard Shevardnadze. *Russiapedia*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<<http://russiapedia.rt.com/prominent-russians/politics-and-society/eduard-shevardnadze>>

TANDFONLINE.COM [online]. 2007. Georgia: From planning to hyperinflation. *Taylor & Francis Online*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z

WWW:<<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14631379408427794?journalCode=cpce19>>

TELEGRAPH. UK [online]. 2008. Russia recognises independence of Georgian enclaves South Ossetia and Abkhazia. *The Telegraph*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/russia/2625270/Russia-recognises-independence-of-Georgian-enclaves-South-Ossetia-and-Abkhazia.html>>

TRAYNOR Ian. Georgian president Mikheil Saakashvili blamed for starting Russian war. *TheGurdian – Georgia*. [online]. 2009 [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <<http://www.theguardian.com/world/2009/sep/30/georgia-attacks-unjustifiable-eu>>

WORLDBANK.ORG [online]. 2016. Data – Georgia. *The World Bank*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <<http://data.worldbank.org/country/georgia>>

WORLDBANKG.ORG [online]. 2016. Explore. Create. Share: Development Data. *World DataBank*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW: <<http://databank.worldbank.org>>

WORLDLIBRARY.ORG [online]. 2013. Battle of the Kodori Valley. *World Public Library*. [cit. 2016-05-18]. Dostupné z WWW:<http://www.worldlibrary.org/articles/battle_of_the_kodori_valley>